

EROUL DIN CLASĂ

**Ghid de prevenire și gestionare
eficientă a bullyingului**

Elaborat pentru elevi

Autori:

Alina Cristina Chivu

Maria Cristina (Crina) Nedelcu

Alina Cristina Chivu

Dr. Alina Cristina Chivu este psiholog clinician și psihoterapeut cognitiv-comportamental. Cu o experiență de 10 ani în domeniul sănătății mintale, este specializată în lucrul cu copii și adolescenți. Pe lângă activitatea clinică, lucrează ca asistent universitar asociat în cadrul Universității din București la catedra Facultății de Psihologie și Științele Educației și colaborează în calitate de co-formator în cadrul Asociației de Psihofarmacoterapie și Științe Cognitive.

Cu preocupare pentru latura științifică a psihologiei, Alina C. Chivu s-a implicat de-a lungul timpului în activități de cercetare și a participat la conferințe naționale și internaționale. Domeniile sale de interes includ: reglarea emoțională, mecanismele cognitive și intervenții computerizate în tulburările anxioase.

Dr. Maria Cristina (Crina) Nedelcu

Dr. Maria Cristina (Crina) Nedelcu este psiholog clinician și doctor în științe medicale, cu o experiență de peste 20 de ani în evaluarea și intervenția specializată pentru copiii și adolescenții cu tulburări de neurodezvoltare.

Fondatoare a Clinicii Neuroatipic, dr. Nedelcu a construit o echipă de specialiști dedicată sănătății mintale a copiilor și adolescenților.

Un reper important în cariera sa este coordonarea echipei care a tradus și adaptat în România instrumentul ADOS-2.

În 2024, a fondat Fundația Neuroatipic, un proiect ambițios dedicat creării de spații adaptate pentru copiii și tinerii neuroatipici, urmărind principii de design pentru neurodiversitate, menite să le ofere un mediu sigur și stimulant în care să își atingă potențialul maxim.

Cel mai important proiect realizat până acum este Amenajarea Lojei Senzoriale pe Arena Națională din București, un spațiu incluziv, unde copiii și tinerii neuroatipici pot urmări meciurile de fotbal într-un mediu adaptat nevoilor lor.

Dr. Nedelcu este un susținător activ al integrării și acceptării copiilor cu tulburări de neurodezvoltare, promovând constant soluții care le facilitează accesul la educație, cultură și sport.

CUVÂNT ÎNAINTE

Dragă elevule,

Acest ghid a fost scris pentru tine. Fiecare zi ne surprinde cu noi momente și decizii pe care le avem de luat. Nu este ușor de fiecare dată să alegem ce avem de făcut, însă o decizie care nu ar trebui să fie greu de luat este cea de a fi bun – bun cu tine și bun cu ceilalți.

Acest ghid te va învăța ce este important de știut despre bullying. Te va ajuta să înțelegi formele pe care bullyingul le poate lua, te va învăța cum să previi aceste situații, precum și ce poți face pentru a fi în siguranță dacă vreodată te vei confrunța cu aceste probleme.


Despre Fundația Neuroatipic

Fundația Neuroatipic a fost înființată în anul 2024 din dorința de a sprijini copiii și tinerii cu tulburări de spectru autist, oferindu-le resursele necesare pentru a-și depăși provocările și a-și atinge potențialul maxim.

Prin programe dedicate, ne adresăm atât copiilor, cât și părinților, specialiștilor și întregii comunități, promovând un mediu în care neurodiversitatea este înțeleasă, acceptată și valorizată.

Ne propunem să contribuim la construirea unei societăți mai incluzive, în care fiecare copil are șansa de a se dezvolta armonios, indiferent de modul în care percepe și interacționează cu lumea.

Fundația Neuroatipic a dat startul unor proiecte prin crearea unor spații adaptate special pentru copiii și tinerii neuroatipici, și anume loje senzoriale pentru vizionarea meciurilor de fotbal și pentru participarea la festivaluri.

 [www.fundatianeuroatipic.ro](https://fundatianeuroatipic.ro/) (link: <https://fundatianeuroatipic.ro/>)

 Facebook: [facebook.com/fundatianeuroatipic](https://www.facebook.com/fundatianeuroatipic)
(link: <https://www.facebook.com/fundatianeuroatipic>)

 Instagram: [instagram.com/fundatianeuroatipic](https://www.instagram.com/fundatianeuroatipic)
(link: <https://www.instagram.com/fundatianeuroatipic/>)

Despre Direcția Siguranța Școlară

Direcția Siguranța Școlară este structura specializată din cadrul Poliției Române, cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii criminalității în incinta și zona adiacentă unităților de învățământ preuniversitar.

Misiune: Consolidarea unui climat optim de siguranță în unitățile de învățământ.

Viziune: O școală sigură este un mediu primitor, în care fiecare elev se simte protejat, fără intimidare, violență sau frică, permițând astfel învățării să se desfășoare liber și eficient.

WEB: sigurantascolara.ro (link <https://sigurantascolara.ro/>)

Facebook: [sigurantascolara](https://www.facebook.com/sigurantascolara?locale=ro_RO)
(link https://www.facebook.com/sigurantascolara?locale=ro_RO)

Instagram: [sigurantascolararo](https://www.instagram.com/sigurantascolararo)
(link <https://www.instagram.com/sigurantascolararo/>)

CUPRINS

Capitolul I. Înțelegerea fenomenului de bullying	7
1. Ce este bullyingul?	7
2. Forme de bullying. Cum recunosc bullyingul?	8
2.1. Unde are loc bullyingul?	8
2.2. Cum arată bullyingul?	9
2.2.1. Bullyingul verbal/tachinarea	9
2.2.2. Bullyingul fizic	10
2.2.3. Bullyingul emoțional	10
2.2.4. Bullyingul relațional	10
2.2.5. Cyberbullyingul	11
3. Cum recunoști bullyingul?	13
3.1. Portretul unei victime	13
3.2. Portretul unui agresor	15
4. Consecințele bullyingului	18
4.1. Consecințele bullyingului la victime	18
4.1.1. Consecințele bullyingului la copii în perioada grădiniței și în perioada de început a școlii	18
4.1.2. Consecințele bullyingului la copii în primii ani de școală	18
4.1.3. Consecințele bullyingului în perioada de gimnaziu	19
4.2. Consecințele bullyingului întâlnite la agresori	20
4.3. Consecințe întâlnite la martorii bullyingului	20
Capitolul II. Intervenția în bullying	21
1. Sunt victima bullyingului. EU ce fac?	21
1.1. Cum te pot ajuta părinții și cadrele didactice?	23
1.2. Sfaturi pe care le poți urma dacă te confrunți cu bullying	23
1.3. Cum mă protejiez de cyberbullying?	24
1.3.1. Protejiez informațiile personale	24
1.3.2. Protejiez parolele	24

1.4. Exerciții	25
1.4.1. Ignor, răspund sau spun?	25
1.4.2. Rezolvarea problemelor	26
1.4.3. Lista mea cu activități plăcute	26
1.4.4. Comunicarea asertivă	27
2. Sunt martor al bullyingului. EU ce fac?	28
3. Ce reguli am de respectat cu privire la bullyingul online, atât acasă, cât și la școală?	29
Capitolul III. Intervenția în ceea ce privește bullyingul la copiii cu tulburare de spectru autist	30
1. Importanța capitolului	30
2. Ce poți face dacă te confrunți cu bullying?	31
3. Ce am nevoie să știu?	32
Capitolul IV. Prevenție. Este ceva ce pot face ca să previn bullyingul?	33
Capitolul V. Secțiune dedicată elevilor din clasele I-IV	35
Capitolul VI. Eroul	39
Capitolul VII. Cadrul normativ privind fenomenul de bullying în mediul școlar din România	40
Referințe bibliografice	61

Capitolul I. Înțelegerea fenomenului de bullying

Importanța ghidului

Așa cum am menționat, îți vom prezenta în cadrul acestui ghid informații despre bullying care te vor ajuta să îl recunoști și să acționezi pentru siguranța și starea ta de bine. De ce este important? Bullyingul are un impact major asupra copiilor și al adolescenților – un copil din trei are nevoie de suport psiho-emoțional, iar victimele dezvoltă sentimente de izolare, scăderea stimei de sine și reducerea performanței școlare.

România se află pe locul 3 în Europa în ceea ce privește bullyingul în școli. Conform World Vision România (2021), agresiunea verbală este cea mai întâlnită formă de bullying la gimnaziu (42%) și liceu (38%). Agresivitatea fizică este raportată la un copil din zece la liceu și un elev din șapte la gimnaziu. În ceea ce privește cyberbullyingul, acesta se regăsește în procent de 14% la elevii de gimnaziu și 12,5 % în rândul elevilor de liceu. Un raport al *Salvați Copiii România* (2022) indică faptul că 82% din elevi au fost martori ai bullyingului în școală, iar 75% dintre aceștia au fost martori în propria clasă. În cadrul unui studiu inițiat de către Ministerul Educației și Poliția Română, prin Direcția Siguranța Școlară, au fost raportate următoarele statistici privind incidența formelor de violență în mediul școlar în anul 2023: 36% dintre elevi au fost victime ale zvonurilor răutăcioase și 50% dintre elevi au fost jigniți; 22% dintre elevi au avut certuri violente cu alți elevi, pe când 18% au fost umiliți. Dintre elevii care au raportat faptul că au fost victime ale bullyingului, 45% dintre aceștia au avut parte de consiliere școlară.

Amploarea acestui fenomen este îngrijorătoare. Informarea este primul pas pe care îl poți face pentru o schimbare în bine, iar acest ghid te va însoți în acest scop.

1. Ce este bullyingul?

Bullyingul este o formă de agresiune fizică, verbală sau psihologică. Se repetă în timp și poate avea loc față în față, indirect sau prin intermediul comunicării electronice.

Este diferit bullyingul de tachinare?

Există două tipuri de tachinare:

- *Tachinarea prietenoasă și jucăușă*, care nu este considerată a fi agresiune, ci are scopul de a amuza sau de a înveseli pe cineva;
- *Tachinarea care umilește, rănește*, care este considerată agresiune.

Tachinarea poate să fie supărătoare atunci când nu există un acord reciproc și nu sunt respectate limitele fiecăruia.

Înainte de a parcurge ghidul în continuare, îți prezint termenii pe care îi vei întâlni în acest material:

- **Victimă** – acest cuvânt este folosit pentru a descrie acel elev care se confruntă cu bullying din partea unui alt elev;
- **Agresor** – cuvântul se referă la acea persoană care are comportamente agresive față de un alt elev;
- **Martor** – acest cuvânt descrie acel elev care este de față atunci când un copil este agresiv cu un alt copil.

2. Forme de bullying. Cum recunoști bullyingul?

2.1. Unde are loc bullyingul?

Atunci când vorbim despre școală, bullyingul nu face diferențe. Fie că ne referim la clasele primare, gimnaziu, o școală privată sau de stat, aceste comportamente agresive pot avea loc oriunde. **La școală**, bullyingul poate fi întâlnit în sala de clasă, atât în pauze, cât și în timpul orelor, în curtea școlii, pe hol, în baie sau în vestiare. Încheierea orelor de curs nu înseamnă întotdeauna și încheierea bullyingului. Acesta poate continua și **în afara școlii**, în locuri precum drumul spre casă, afterschool, în parc, în mall sau în alte locuri comune. **Mediul online** poate, de asemenea, reprezenta un spațiu în cadrul căruia să aibă loc bullyingul. Mesajele text, postările pe rețele de socializare, grupuri/camere de chat, site-uri web, toate sunt mijloace prin care acesta poate avea loc.

2.2. Cum arată bullyingul?

Există mai multe tipuri de bullying – de la tachinări verbale, până la agresiune fizică, fiecare dintre acestea cu consecințe neplăcute. Mai jos sunt descrise fiecare dintre acestea pentru a le înțelege mai bine. Unele forme de bullying sunt mai evidente, pe când altele sunt mai subtile. Ai putea confunda unele comportamente indirecte de bullying, crezând că sunt comportamente potrivite sau normale printre elevi, așa că este important să faci diferența între acestea.

În plus, pe lângă formele de bullying principale descrise în acest ghid, este de dorit să diferențiezi între bullyingul direct și cel indirect. Printre comportamentele asociate cu bullyingul indirect se regăsesc: manipularea celor din jur cu scopul de a râde de cineva, răspândirea de zvonuri răutăcioase, manipularea unei persoane pentru a acționa împotriva cuiva, excluderea intenționată dintr-un grup a unui copil prin influențarea celorlalți membri.

2.2.1. Bullyingul verbal/tachinarea

Așa cum am menționat mai sus, tachinarea poate fi o formă de agresivitate. Bullyingul verbal este una dintre cele mai întâlnite forme de agresivitate și poate include jigniri, amenințări, atât directe, cât și indirecte. Este important să reții faptul că un cuvânt considerat acceptat de către o persoană sau într-un anumit mediu, nu înseamnă că este acceptat și de către alte persoane sau în alte locuri.

Pentru a înțelege mai bine formele de bullying verbal, iată câteva exemple:

- amenințări;
- zgomete nepotrivite atunci când victima este prin apropiere;
- abuzuri telefonice;
- porecle răutăcioase;
- minciuni despre victimă;
- acuze false, insulte;
- glume răutăcioase;
- umilire;

- bârfe;
- țipete;
- cicăleală;
- cereri verbale nepotrivite.

2.2.2. Bullyingul fizic

Bullyingul fizic se referă la atacarea unei persoane, fie în mod direct, de exemplu prin lovirea acesteia, fie în mod indirect prin gesturi sau distrugerea bunurilor sale. Prin această agresiune, se urmărește intimidarea sau rănirea victimei, cu implicații grave.

Acestea sunt câteva exemple de bullying fizic:

- împinsul;
- lovitul;
- ciupitul;
- aruncarea cu obiecte către victimă;
- forțarea cuiva de a se bate cu altă persoană;
- trasul de păr;
- scuipatul;
- pământuirea;
- imobilizarea fizică a persoanei;
- deteriorarea, ascunderea sau aruncarea obiectelor;
- închiderea în baie/dulap/sala de clasă.

2.2.3. Bullyingul emoțional

Acest tip de bullying urmărește ca victima să se simtă neplăcut ca urmare a umilirii sau a ridiculizării în prezența altor persoane, cu toate că nu este o regulă să se întâmple în public, de față cu alte persoane. Pot exista amenințări, comentarii critice, gesturi amenințătoare. Multe dintre aceste comportamente sunt întâlnite și în alte forme de bullying, precum cel verbal, așa cum am descris mai sus.

2.2.4. Bullyingul relațional

Bullyingul relațional este acel comportament agresiv care are ca scop afectarea relațiilor de prietenie ale victimei și a acceptării în clasă de către ceilalți colegi. Acest fenomen are loc prin răspândirea

de zvonuri răutăcioase și false, intimidarea, excluderea din grup, manipularea celor din jur împotriva victimei. Se întâmplă mai des în rândul fetelor, însă nu este exclus să fie întâlnit și la băieți.

Formele de bullying relațional sunt:

- bârfe și zvonuri prin care se urmărește denigrarea victimei;
- dezvăluirea secretelor;
- șantajul și amenințarea;
- chicoteli, imitarea victimei, arătarea cu degetul către aceasta atunci când este în preajmă;
- posturi amenințătoare.

2.2.5. Cyberbullyingul

Cyberbullyingul, asemenea bullyingului, este un comportament agresiv, doar că mijloacele prin care acesta se realizează sunt diferite. Mai specific, acest tip de agresiune se folosește de mijloace electronice, în mod repetat, împotriva unei victime. Cyberbullyingul poate fi prezent în mesaje text pe diverse aplicații (de exemplu, WhatsApp, Facebook), postări sau reacții pe rețelele sociale, mesaje vocale, bloguri, forumuri sau camere de chat, jocuri online, și poate lua mai multe forme, precum excluderea, insulte, amenințare sau umilire.

Cyberbullyingul:

- **este intenționat** – se consideră a fi cyberbullying acel comportament intenționat, premeditat, nu accidental (de exemplu, cum ar fi postarea unui comentariu din greșeală, o singură dată, care mai apoi, a fost șters imediat);
- **este repetat** – agresiunea care folosește aceste mijloace electronice este un tipar de comportament;
- **afectează** – victima percepe comportamentul ca fiind unul ce dăunează și are o serie de consecințe negative;
- **folosește calculatoare, telefoane sau/și alte dispozitive** – dispozitivele sunt cele care fac diferența între agresiunea fizică (de exemplu, de la școală) și cyberbullying.

Ce este important să știi este faptul că unul dintre factorii care contribuie la cyberbullying este anonimatul și numele false. Pseudonimele, avatarele îi pot ajuta pe cei cu astfel de comportamente să rămână anonimi și să evite posibilele consecințe. Au mai mult curaj să se exprime fără a fi sub umbrela regulilor din societate, exprimare care poate nu ar exista dacă ar interacționa față în față cu cineva. Cu toate acestea, multe din cazurile de bullying în online pot fi mai ușor de investigat de către părinți sau profesori spre deosebire de bullyingul care are loc față în față, tocmai ca urmare a dovezilor care sunt prezente pe device-uri.

Un alt factor care contribuie la cyberbullying este lipsa supravegherii. Aici vorbim atât despre supravegherea fizică a copilului atunci când folosește aceste mijloace de comunicare, cât și supravegherea internetului.

Mai jos îți sunt descrise cele mai întâlnite forme de cyberbullying:

a. *mesaje sau comentarii răutăcioase și amenințătoare* – este unul dintre cele mai întâlnite comportamente agresive prin mijloacele electronice, fie că vorbim despre mesaje pe telefon pe diverse aplicații sau comentarii, postări pe formele de socializare folosite atât de victimă, cât și de agresor. Este un mijloc rapid de bullying ca urmare a modului de răspândire, în doar o secundă un zvon răutăcios reușind să ajungă la o clasă întreagă;

b. *imagini cu impact negativ și/sau jignitoare* – fie că e vorba despre o imagine cu victima pe care aceasta o consideră jenantă sau o imagine editată într-un program, astfel încât să pună victima într-o postură umilitoare sau compromițătoare, aceste mijloace pot constitui o formă de bullying;

c. *identitatea falsă* – această formă de cyberbullying se referă la asumarea identității unei alte persoane – de exemplu, dacă cineva și-ar crea un cont nou pe rețelele de socializare și s-ar da drept persoana ta sau și-ar crea conturi de e-mail false și ar realiza acte nepotrivite (cum ar fi să trimită un e-mail răutăcios din partea ta unui alt coleg). În acest caz victima este atât persoana căreia i s-a furat

identitatea, cât și persoana care este agresată sub o identitate falsă. Mai mult decât atât, este o formă extrem de periculoasă de bullying prin faptul că agresorul, atunci când își asumă o altă personalitate poate determina victima să îi furnizeze informații importante sau personale;

d. *hărțuirea cibernetică* – se referă la folosirea tehnologiei pentru a hărțui o altă persoană. În această categorie se regăsește comunicarea electronică în care sunt folosite amenințări legate de siguranță sau alte comportamente, precum șantaj, umilire sau terorizare.

Bullyingul se poate desfășura pe un continuum. Acest lucru depinde atât de agresor (intențiile lui, comportamentul său etc.), cât și de victimă (de exemplu, de măsura în care aceasta ia atitudine împotriva actelor de agresivitate). Mai jos este o listă cu acte de bullying descrise oarecum într-o ordine crescătoare a gravității lor. Te va ajuta să înțelegi care pot fi actele ce reprezintă un început de bullying, până la actele în care poate continua bullyingul:

- glume sociale;
- tachinări jignitoare;
- limbaj corporal subtil agresiv;
- acte agresive fizice, precum împinsul sau lovitul;
- excludere socială;
- hărțuire colectivă;
- umilire;
- șantaj;
- violență fizică, folosirea obiectelor în actele de violență.

3. Cum recunoști bullyingul?

3.1. Portretul unei victime

Atunci când un copil este victima bullyingului, comportamentul său începe să fie diferit, atât în preajma colegilor, cât și a prietenilor, a părinților și profesorilor. Cu toate acestea, nu sunt întotdeauna ușor de observat aceste schimbări. Unii dintre ei pot vorbi despre asta cu cei apropiați, pe când alții suferă în tăcere și încearcă să ascundă.

De ce este important să cunoști semnele bullyingului? O mai bună înțelegere a fenomenului te poate ajuta să iei măsurile potrivite pentru a te proteja sau pentru a sprijini un/o coleg/ă.

Un copil sau un adolescent care este victima bullyingului poate avea următoarele comportamente:

- Vorbește despre evitarea anumitor zone din cadrul școlii sau este observat evitându-le.

- Limbajul corpului este diferit: capul plecat, umerii aplecați, evită contactul vizual.

- Se plânge de dureri de cap, dureri de stomac sau alte acuze.

- Are vânătăi sau răni fără explicație.

- Se concentrează mai greu la activitățile școlare.

- Este mai puțin implicat în activitățile școlare și scade performanța academică.

- Este mai tăcut, trist și morocănos.

- Are probleme comportamentale la școală (de exemplu, copilul începe să se poarte agresiv ca urmare a bullyingului).

- Este flămând la școală, pare să nu aibă mâncare la el.

- Evită să meargă singur pe hol, la baie sau să rămână singur în clasă.

- Îi lipsesc obiecte personale.

- Are haine rupte sau murdare pe parcursul zilei.

- Caută prezența prietenilor și a cadrelor didactice în pauze.

- Pare foarte îngrijorat cu privire la siguranța sa.

- Îi este mai greu să vorbească în clasă la ore, este nesigur.

- Plânge des sau plânge fără o explicație.

- Poate avea alte trasee casă-școală cu scopul de a evita agresorul.

Ce este important să știi? Nu este o regulă ca toate aceste semne să fie prezente la un copil care este victima bullyingului. Totodată, prezența unor comportamente precum cele descrise nu apar exclusiv ca urmare a bullyingului, pot exista și alte explicații, însă recunoașterea lor în acest caz poate face diferența.

3.2. Portretul unui agresor

Poate ai crede că este ușor să recunoști comportamentul agresiv, însă nu întotdeauna se întâmplă așa. Sunt mai multe forme de bullying, așa cum am văzut descris mai sus, iar comportamentul unui agresor deseori este ascuns față de tine și față de ceilalți.

Mai jos sunt descrise o serie de trăsături ce pot fi întâlnite la un copil care are comportamente de bullying. **Cu toate acestea, nu este o regulă, aceste trăsături sunt o descriere care poate avea și alte explicații. Nu indică cu siguranță prezența bullyingului și nu sunt întâlnite exclusiv în bullying, însă ne pot ghida în identificarea unor situații unde este nevoie de ajutor.**

- Dorința de a deține controlul și de a se simți puternic.
- Manipularea celor din jur.
- Impulsivitate și toleranță scăzută la frustrare.
- Se enervează ușor.
- Este mulțumit atunci când ceilalți se tem de el.
- Lasă impresia că nu îi pasă de sentimentele celorlalți.
- Se folosește de alte persoane pentru a obține ce dorește.
- Vorbește despre faptul că dorește să facă rău cuiva.
- Îi ridiculizează pe ceilalți.
- Dă vina pe cei din jur pentru comportamentele sale nepotrivite.

- Își ascunde comportamentele nepotrivite sau este atent să le facă atunci când știe că nu este observat de adulți.

- Își intimidează colegii.
- Minte cu ușurință pentru a evita consecințele.
- Se folosește de diverse scuze fără bază pentru a iniția conflicte.

- Încalcă regulile școlii.
- Răspândește zvonuri false despre ceilalți.
- Are în posesia sa obiecte care nu îi aparțin și care nu i-au fost oferite de către colegi.

- Distruge obiectele colegilor.
- Împinge sau lovește copiii.
- Are un grup de prieteni care îi urmează instrucțiunile, chiar și când acestea sunt greșite.

Tu știi cum apare bullyingul?

Ce anume îi determină pe unii copii să se poarte astfel? Sunt o serie de factori care contribuie la dezvoltarea unor comportamente agresive, unele dintre acestea țin de personalitatea fiecăruia, altele de diverse contexte sociale. Nu există o explicație general valabilă pentru toți copiii care să explice acest lucru, însă putem regăsi printre motive o parte din cele de mai jos:

- Au anumite prejudecăți despre oameni, iar acestea îi determină să dezvolte comportamentele agresive față de ei.
- Poate au avut experiențe negative în trecut, poate au fost și ei victime ale bullyingului.
- Influențe din viața reală sau din mediul online/TV.
- Consideră că reacția lor este potrivită ca urmare a unor experiențe proprii.
- Se plictisesc repede la școală.
- Urmăresc atingerea unor obiective, iar bullyingul este o cale prin care le poate realiza.
- Sunt influențați de alte persoane pentru a face în locul lor unele acțiuni.
- Se consideră îndreptățiți, cred că ei au un rol mai important decât ceilalți în clasă.

Acestea fiind spuse, poate te întrebi – *De ce, cu toate că și alți copii au fost victime ale bullyingului sau poate au fost expuși unor influențe negative/agresive, nu au dezvoltat un comportament agresiv?* Sunt o serie de explicații care te pot ajuta să înțelegi mai bine care este diferența. Poate că acești copii:

- Consideră că bullyingul este greșit, cunosc consecințele și faptul că nu ajută pe nimeni.
- Au un nivel mai crescut al empatiei, înțeleg prin ce trec cei care sunt agresați.
- Abilitățile lor sociale îi ajută să rezolve problemele într-o manieră asertivă, fără a apela la comportament agresiv.

- Sunt mulțumiți de lucrurile care li se întâmplă în viața lor.
- Au un rol în cadrul școlii pe care îl prețuiesc și nu vor ca un posibil comportament agresiv să schimbe ceva în acest sens.
- Au parte de experiențe pozitive în clasă, în familie, în grupul de prieteni.
- Înțeleg faptul că nu pot fi încălcate regulile de la școală.

Tipuri de agresori

Este de ajutor să poți recunoaște un agresor, cât și să diferențezi între tipurile de agresori. *De ce?* În funcție de modul în care acesta acționează vei ști mai bine cum să reacționezi astfel încât să rezolvi sau să previi posibilele probleme. Altfel, în tabelul de mai jos sunt descrise trei tipologii de agresori:

Tipul agresiv	Tipul anxios	Tipul pasiv
<ul style="list-style-type: none"> ● majoritatea se încadrează la această categorie; ● își îndreaptă agresivitatea către colegi, profesori și părinți; ● nu consideră că este greșit ceea ce fac; ● nu sunt nesiguri pe ei sau anxioși; ● au dorința de a domina; ● pot fi puternici din punct de vedere fizic; ● au un control slab al impulsurilor. 	<ul style="list-style-type: none"> ● cei care se încadrează în această categorie sunt mai puțini; ● au foarte puțini prieteni sau deloc; ● sunt anxioși, se simt nesiguri; ● pot provoca acte de agresivitate din partea altor agresori. 	<ul style="list-style-type: none"> ● de cele mai multe ori, în această categorie sunt acele persoane care fac parte din grupul unui agresor – cercul lui de prieteni care îl urmează; ● sunt ușor de dominat, sunt pasivi; ● nu au un nivel ridicat de agresivitate; ● pot avea empatie pentru sentimentele celorlalți; ● au sentimente de vinovăție după ce au fost agresivi cu cineva.

4. Consecințele bullyingului

4.1. Consecințele bullyingului la victime

Copiii și adolescenții care sunt victime ale bullyingului pot întâmpina o serie de dificultăți, atât în plan emoțional, academic, social, cât și probleme în ceea ce privește sănătatea. Aceștia se simt lăsați pe dinafară spre deosebire de ceilalți elevi, se simt singuri, triști și/sau furioși. Pot dezvolta frică față de ceilalți, simptome anxioase și depresive. Performanța școlară poate începe să scadă, pot folosi diverse scuze pentru a nu veni la școală, au rezultate academice mai scăzute decât de obicei, iar în timpul evaluărilor sunt mai anxioși, chiar dacă s-au pregătit și au învățat. Interacțiunile cu colegii încep să fie mai reduse, se pot izola de ceilalți colegi, au sentimente de rușine, se simt umiliți și ridiculizați. Bullyingul în perioada copilăriei are un impact major asupra calității vieții și a stării de bine, consecințele reflectându-se în unele situații și mai târziu în viață de adult.

4.1.1. Consecințele bullyingului la copii în perioada grădiniței și în perioada de început a școlii

- sentimente de neputință;
- sentimente de confuzie;
- dificultăți în exprimarea a ceea ce li s-a întâmplat;
- frică care se poate generaliza;
- teama de a se îndepărta de părinți;
- schimbări în ceea ce privește atașamentul față de părinți.

4.1.2. Consecințele bullyingului la copii în primii ani de școală

- dificultăți academice care se reflectă în performanțe școlare mai slabe și probleme în ceea ce privește concentrarea;
- sentimente de vinovăție;
- sentimente de furie și/sau tristețe;
- probleme în ceea ce privește somnul;
- temeri cu privire la propria siguranță;
- apariția unor probleme la nivel comportamental (de exemplu, comportament agresiv).

4.1.3. Consecințele bullyingului în perioada de gimnaziu

- dificultăți în ceea ce privește adaptarea socială și emoțională;
- interacțiunea cu colegii poate fi afectată;
- anxietate;
- performanță școlară mai slabă.

Indiferent de tipul de bullying, impactul este major asupra victimei. Consecințele pot fi atât imediate, cât și consecințe care se întind pe termen lung sau care se reflectă asupra victimei chiar și după ce bullyingul a încetat. Printre consecințele imediate **la nivel fizic** se regăsesc: zgârieturi, vânătăi, tăieturi, dureri de cap, dureri de spate sau de stomac, probleme cu somnul, pierderea poftei de mâncare sau un apetit mai mare decât de obicei, aspect palid, postura cocoșată, tensionată.

Consecințele imediate ale bullyingului pot fi observate și **la nivel intelectual**. Victimele se tem să își expună opiniile sau cunoștințele la ore, își pot ascunde talentele, doresc să rămână în umbră chiar dacă au învățat sau și-au făcut temele. Totodată, acești copii pot evita activitățile în grup, le este teamă de a nu fi judecați sau criticați.

Din punct de vedere social, de multe ori victimele își restrâng grupul de prieteni, rămân poate cu un singur prieten mai apropiat, evită să își exprime părerea într-o conversație, sau sunt situații în care sunt evitate toate contextele sociale, renunțând chiar și la școală. Impactul bullyingului la nivel social poate fi atât de mare încât unele victime au dificultăți în a-și stabili relații de prietenie și după ce bullyingul a încetat.

Interacțiunile sociale pe care le avem de-a lungul vieții contribuie la o **stimă de sine** sănătoasă, iar bullyingul poate contribui la deteriorarea acesteia. Agresorul poate critica victima, poate crește sensibilitatea la opiniile celorlalți, ajungând chiar să fie respinse și feedbackurile bune pe care le primesc. Astfel, efectele bullyingului asupra stimei de sine se reflectă prin pierderea încrederii în sine, dificultăți în a împărtăși cu ceilalți sau chiar de a avea încredere în alte persoane.

Din punct de vedere emoțional vorbim despre emoții precum tristețe, frustrare și furie. Victimele pot fi confuze, se pot

simți neputincioase și au dificultăți în exprimarea durerii și a disconfortului. Se pot simți epuizate emoțional, interiorizându-și trăirile, devenind astfel triste, deprimare.

4.2. Consecințele bullyingului întâlnite la agresori

Agresorii deseori au sentimentul de putere asupra celorlalți, în special asupra victimei, iar acest fapt oferă senzația că dețin controlul. În realitate, lucrurile stau altfel, iar această diferență de putere vine cu o serie de consecințe. Uite ce se poate întâmpla cu un agresor:

- Poate avea un nivel crescut de sentimente disfuncționale (de exemplu, depresie).
- Are probabilitate mai crescută de a abandona școala.
- Poate dezvolta comportamente dezadaptative mai târziu în viața.
- Poate întâmpina dificultăți în ceea ce privește interacțiunea socială.

4.3. Consecințe întâlnite la martorii bullyingului

Este important de menționat faptul că și acei copii/adolescenți care asistă la bullying și nu sunt direct implicați. De ce? Chiar dacă nu sunt victime directe ale bullyingului, sunt o serie de consecințe negative care pot fi resimțite și de către aceștia. Ei sunt martorii care observă ce se întâmplă. Martori care nu întotdeauna înțeleg dinamica și comportamentele. Martori care nu sunt în poziția de a acționa, cum ar face un cadru didactic sau un părinte.

Uite ce se poate întâmpla cu martorii bullyingului:

- pot avea dificultăți în reglarea emoțională;
- nu pot dezvolta strategii elaborate pentru a preveni sau opri comportamentele de bullying;
- pot resimți sentimente de furie, tristețe sau frică;
- se pot teme ca nu cumva același lucru să li se întâmple și lor;
- pot resimți sentimente de vinovăție ca urmare a faptului că nu pot ajuta victima.

Capitolul II. Intervenția în bullying

1. Sunt victima bullyingului. EU ce fac?

De ce este important să faci ceva în această privință?

Bullyingul vine cu o serie de consecințe, unele dintre ele poate le cunoști sau le-ai citit în acest ghid. Sunt o mulțime de motive pentru care este de dorit să ceri ajutorul, să înveți cum gestionezi bullyingul într-un mod adecvat, care să te ajute pe termen lung.

Ce fac atunci când cineva este agresiv cu mine? Îl ignor? Mă prefac că nu s-a întâmplat nimic și merg mai departe? Îi răspund în speranța că dacă îi spun să mă lase în pace va renunța? Sau merg la cel mai apropiat adult în care am încredere (părinte, cadru didactic) și îi cer ajutorul? Acestea poate sunt gândurile din acel moment. Adevărul este că sunt momente potrivite pentru fiecare dintre aceste reacții pe care le poți avea atunci, însă, indiferent care dintre aceste moduri de a răspunde crezi că este mai potrivit, este de dorit ca acel răspuns să fie făcut într-o manieră care să te ajute și în acord cu intențiile pe care le are agresorul.

Primul pas este să îți dai seama care este poziția în care se află agresorul. Întreabă-te dacă ceea ce urmărește este să te intimideze sau să te rănească? Este prima oară când se întâmplă acest lucru? Sau este un comportament care se repetă? Este ceva ce poți ignora cu ușurință? Sau este un comportament amenințător și simți nevoia de a face ceva în această privință?

a. **Se ignoră** acele persoane care doar încearcă să provoace, atunci când ceea ce spun sau ceea ce fac nu este grav, în acele situații care durează foarte puțin și trec de la sine de obicei.

b. **Se oferă un răspuns** agresorului doar în acele situații în care nu te simți în pericol, când nu este vorba despre o situație amenințătoare sau ostilă – atunci când te simți în siguranță, când te afli într-un loc public și nu ești singur, de exemplu la școală când un profesor este în apropiere. Totodată, este important să fie atent ales

răspunsul pe care îl oferi pentru a evita un conflict. Fii calm și sigur pe tine. De exemplu, dacă un/o coleg/ă a spus o minciună în clasă despre tine, poți să răspunzi spunând că nu este adevărat și să nu mai spună minciuni despre tine.

Dacă nu ești sigur că situația în care te afli este una potrivită pentru a oferi un răspuns, cere sprijinul unui adult de încredere.

c. **Se anunță imediat un adult** de încredere, cum ar fi un profesor sau un părinte, dacă te simți amenințat. Adulții te pot ajuta. De asemenea, este important întotdeauna ca adulții de încredere din viața ta să știe ce se întâmplă cu tine, chiar dacă a fost o situație pe care ai gestionat-o cu ușurință, vorbind cu agresorul.

Dacă te afli într-o situație în care consideri că un răspuns către agresor te poate ajuta, poți urma exemplul de mai sus, oferind un răspuns asertiv prin intermediul căruia îi transmiți agresorului ce anume te deranjează și ce anume îți dorești sau poți oferi o replică care, atunci când este folosită adecvat, îl lasă pe agresor fără cuvinte și renunță. Cu toate acestea, gândește-te bine înainte de a da un astfel de răspuns, alege-ți cuvintele astfel încât să fie ceva potrivit, la care agresorul nu se așteaptă, și nu ceva ce poate folosi apoi împotriva ta.

Încearcă să îți păstrezi expresia feței neutră, nu-i arăta supărarea sau nemulțumirea pe care o simți și încearcă să rămâi calm. O reacție furioasă poate să aibă efectul invers decât cel pe care îl aștepti. NU folosi astfel de replici atunci când te simți amenințat sau când ești în pericol:

- nu răspunde pe ton furios;
- nu folosi insulte;
- nu ridică vocea;
- nu amenința;
- nu te comporta nepotrivit față de agresor.

Poartă-te ca și cum ceea ce ți-a spus nu are efect asupra ta și oferă-i un răspuns precum:

Cui îi pasă?/Mare lucru! /Așa, și?/Nu contează/A..da?/Ar trebui să fie amuzant?

De exemplu, dacă cineva îți spune „Nu ai niciun prieten, ce trist!” îi poți da o replică precum „Ce contează?”

1.1. Cum te pot ajuta părinții și cadrele didactice?

- Vor investiga ce s-a întâmplat pentru a rezolva conflictul și a te proteja (de exemplu, vor vorbi cu părinții copilului, precum și cu acesta, se vor face schimbări în clasă în ceea ce privește așezarea în bancă etc.).
- Vor fi reamintite regulile împotriva bullyingului la nivel de clasă.
- Îți pot oferi sfaturi despre măsurile pe care le poți lua, de exemplu, unde și cum îți poți petrece timpul în pauză sau cu cine.
- Te pot susține în găsirea unui spațiu sigur și te pot ghida în legătură cu evitarea spațiilor mai predispuse la bullying.
- Îți pot oferi opțiuni în legătură cu modul în care îți poți petrece timpul în pauză sau cum să îți modifici unele rutine.
- Te pot ajuta să faci față emoțiilor neplăcute pe care le simți.

1.2. Sfaturi pe care le poți urma dacă te confrunți cu bullying

- a. Comunică-i unui adult de încredere – este important să îi comunică unui adult problemele cu care te confrunți indiferent de cât de mică sau mare consideri că este acea problemă.
- b. Încearcă să înțelegi cât mai bine situația cu care te confrunți: Ce fel de bullying este? / Care este strategia cea mai bună de a face față acestei situații? / Ce anume îl poate provoca pe agresor? etc.
- c. Evită locurile din cadrul școlii unde poți fi mai predispus la bullying sau locurile de unde îți este greu să pleci.
- d. Petrece-ți timpul din pauze cu acei colegi în care ai încredere și cu care te simți în siguranță.
- e. Nu răspunde cu același comportament sau replici precum agresorul.
- f. Nu îi arăta agresorului că te temi de el, încearcă să ai o atitudine calmă, arată-i că ești sigur pe tine prin poziția corpului și cuvintele pe care le spui.
- g. Stabilește împreună cu un adult de încredere pașii pe care îi poți urma atunci când te confrunți cu situația respectivă.
- h. Evită locurile frecventate de agresor pe cât posibil.

i. Atunci când este dificilă evitarea interacțiunilor cu agresorul, încearcă să te afli în compania unor persoane în care ai încredere.

j. Plănuiește-ți o rutină în ceea ce privește spațiile sigure din școală sau drumul spre școală și spre casă (rutina poate presupune traseul pe care să îl urmezi, și/sau prietenii care te pot însoți pe drum, și/sau mijloacele de transport folosite).

k. Nu îl provoca pe agresor.

l. Încearcă să nu atragi atenția asupra ta atunci când agresorul este în preajmă.

1.3. Cum mă protejez de cyberbullying?

1.3.1. Protejez informațiile personale

Este de reținut faptul că nu este bine să împărtășești informații personale în mediul online. Orice informație aflată în mediul online poate fi folosită în diverse scopuri și este important să te protejezi pentru a nu fi folosită într-un mod negativ. Ai grijă să nu postezi informații despre tine pe care nu dorești să le cunoască alte persoane. Dacă nu ești sigur de ceea ce poți sau nu poți împărtăși cu ceilalți, consultă-te cu un adult de încredere.

1.3.2. Protejez parolele

Parolele îți sunt solicitate aproape oriunde folosești o aplicație, joc, platformă. Este important să fie alese cu atenție și să nu fie împărtășite altora. Totodată, utilizează cu precauție alte dispozitive decât cele de acasă – de exemplu deconectează-te de la dispozitivele comune de la școală atunci când nu le folosești, pentru a nu-ți expune conturile altor persoane. În acest mod eviți ca alte persoane să aibă acces la informațiile tale sau să îți modifice datele personale sau de acces.

Ce fac dacă mă confrunt cu cyberbullying?

1. Blochează mesajele de la persoane necunoscute.
2. Nu răspunde și nu riposta.
3. Păstrează dovezile a ceea ce s-a întâmplat (capturi de ecran de exemplu).
4. Vorbește cu un adult de încredere despre ce s-a întâmplat.

Ce fac dacă sunt martor al cyberbullyingului?

1. Nu încuraja ceea ce se întâmplă.
2. Nu te amuza de ceea ce este nepotrivit.
3. Nu fi de acord cu ce se întâmplă doar pentru a fi acceptat/ă.
4. Raportează unui adult de încredere (cadrului didactic la școală și părinților).
5. Colaborează cu adulții și prietenii pentru a rezolva conflictul.

1.4. Exerciții

1.4.1. Ignor, răspund sau spun?

Atunci când ne confruntăm cu bullying, deseori putem fi confuzi în legătură cu modul cel mai potrivit în care putem reacționa pe moment. În acest sens, poți realiza o listă care să te ajute cu indicații pe care le poți urma în acele momente dificile. Lista poate fi realizată pe o hârtie pe care o poți păstra cu grijă în ghiozdan sau pe telefon și o poți completa împreună cu un adult de încredere dacă ai nevoie.

Așa cum a fost descris mai sus, în cazul bullyingului poți alege între trei tipuri de reacții, fiecare dintre ele selectate cu grijă în funcție de situația cu care te confrunți. Astfel că, lista poate fi folosită precum un ghid, atent gândit dinainte.

Voi ignora atunci când:

- ...
- ...
- ...

Voi răspunde atunci când:

- ...
- ...
- ...

Voi chema un adult atunci când:

- ...
- ...
- ...

1.4.2. Rezolvarea problemelor

Acest exercițiu este un ghid care te poate ajuta atunci când te confrunți cu o problemă și nu ești sigur care este cea mai potrivită soluție pentru rezolvarea acesteia. Mai jos sunt descriși pașii pe care îi poți urma:

Pasul 1: Identificarea problemei – notează-ți sau gândește concret care este problema pe care o ai.

Pasul 2: Informații – Care sunt informațiile de care ai nevoie în legătură cu această problemă?

Pasul 3: Soluții – Care sunt posibilele soluții pe care le ai la îndemână și crezi că îți vor fi de folos?

Pasul 4: Consecințe – Gândește-te care sunt posibilele consecințe pentru fiecare dintre aceste soluții.

Pasul 5: Soluții eliminate – Pe baza consecințelor, elimină din listă acele soluții care nu au rezultatele dorite.

Pasul 6: Soluția – Care este acțiunea cea mai potrivită pe care o poți realiza în scopul rezolvării problemei?

1.4.3. Lista mea cu activități plăcute

Această listă este destinată emoțiilor tale. Atunci când nu ai o stare bună, când ești trist/ă sau furios/ă, alege o activitate care să te ajute să te simți mai bine. Lista este compusă din activitățile tale preferate. Poți face o listă obișnuită pe o foaie de hârtie, o poți personaliza sub forma unui playlist muzical sau poți face bilețele. În această listă include exemple de activități de care ești interesat și care îți plac, precum desenatul sau fotbalul. Poți nota activități pe care le poți face singur, cu prietenii sau cu familia. Părinții te pot ajuta în alcătuirea listei.

Mai jos ai un exemplu de listă pe care o poate compune un copil/adolescent, însă nu uita, lista fiecărui copil este personalizată.

Singur/ă

- * dansez
- * ascult muzică
- * ...

Cu prietenii/familia

- * plimbare în parc
- * joc
- * ...

1.4.4. Comunicarea asertivă

Să fii asertiv presupune o comunicare echilibrată. Mai întâi, să facem diferența între ce înseamnă să fii asertiv, agresiv și pasiv. **Pasivitatea** este o comunicare prin care persoana nu se exprimă. Pare fricos, acceptă ce spun ceilalți, acceptă ce i se spune să facă și nu își apără nevoile, iar acest lucru îi face pe ceilalți să îi ignore sentimentele și nevoile. **Agresivitatea** este la polul opus pasivității. Este atunci când o persoană încalcă drepturile celorlalți, îi intimidează pe cei din jur și are un comportament autoritar cu scopul de a obține ce dorește, fără să țină cont de sentimentele celor din jur. Acestea fiind spuse, dat fiind consecințele acestor două tipuri de comunicare, niciuna dintre acestea nu reprezintă căi potrivite prin care să interacționăm cu ceilalți.

Pe de altă parte, **asertivitatea** presupune să fii tu, adică să le spui celor din jur ceea ce simți și ce gândești într-o manieră prin care îți cont atât de sentimentele lor, cât și de ale tale, într-un mod în care nu jignești, dar prin care te poți exprima fără a te impune, într-un mod echilibrat, drept și onest.

Într-un context de bullying, dacă acțiunea pe care o alegi este să comunici, este important să fie o comunicare asertivă. Comunicarea pasivă conduce la mai multă putere a agresorului asupra ta, pe când o consecință a agresivității este creșterea comportamentelor de bullying asupra ta. Mai jos este un exemplu de comunicare asertivă.

Situația 1: Un coleg de-al lui Mihai face glume pe seama acestuia din cauza unui răspuns greșit pe care l-a dat la oră.

Răspuns asertiv: Te rog să nu mai faci aceste glume. Mă deranjează.

Explicație: Mihai și-a comunicat nemulțumirea, i-a transmis colegului ce anume îl deranjează și ce își dorește într-o manieră politicoasă.

Gândește-te la situații proprii sau, dacă ai nevoie, consultă-te cu adulții de încredere din viața ta care te pot ajuta să identifici

momente în care poți apela la comunicarea asertivă. Te poți folosi de modelul de mai jos:

Ce s-a întâmplat și m-a deranjat?

-

Este o situație în care pot să comunic ceea ce m-a deranjat și mi-ar fi de ajutor?

- ...

Care ar putea fi un răspuns asertiv din partea mea?

- ...

2. Sunt martor al bullyingului. EU ce fac?

Înainte de a vorbi despre ce poate face un martor al bullyingului, să înțelegem ce înseamnă a fi martor în acest context. Martorii sunt cei care văd când un copil este agresat de către un alt copil sau știu despre aceste situații. Sunt mai multe tipuri de martori, în funcție de rolul pe care îl pot juca. De exemplu, pot fi martori care se implică în comportamentul agresorului, cei care îl susțin și îl încurajează sau martori care merg și cer ajutorul unui adult.

De multe ori martorul este doar un spectator la ceea ce se întâmplă din diverse motive, respectiv:

- îi este teamă să nu fie rănit de agresor;
- consideră că nu este problema lui;
- îi este teamă să nu devină următoarea țintă a agresorului;
- se gândește, poate, că dacă încearcă să facă ceva situația poate escalada;
- nu știe cum să reacționeze.

O serie de consecințe sunt cunoscute în ceea ce privește martorii bullyingului. Aceștia raportează deseori furie și sentimente de neputință. Pot avea un nivel crescut de îngrijorare și teamă. Totodată, au tendința de a-și justifica lipsa implicării prin exagerarea evenimentului.

Ce poți face atunci când ești martor al bullyingului față de un coleg/un prieten sau afli despre acest fapt din diverse surse?

● NU încuraja comportamentul agresorului prin zâmbete, îndemnuri sau încurajări.
● NU lua parte la actele de agresivitate.
● NU vorbi de rău victima bullyingului.
● NU ține secret ceea ce ai văzut sau ai aflat.
● Oferă sprijin victimei prin apelarea la un adult de încredere – vorbește cu cadrul didactic și cu părinții despre ce se întâmplă.
● Oferă informații adultului de încredere care îți cere sprijinul pentru a înțelege ce s-a întâmplat.

3. Ce reguli am de respectat cu privire la bullyingul online, atât acasă, cât și la școală?

1. Utilizez dispozitivele (telefon, laptop etc.) care se folosesc la școală numai în scopurile aprobate de școală.

2. Jocurile și aplicațiile folosite sunt doar cele potrivite în conformitate cu vârsta mea și spațiul unde mă aflu – doar atunci când sunt permise.

3. Nu modific setările dispozitivelor.

4. Nu scriu și nu postez informații pe care părinții și profesorii nu le-ar considera adecvate.

5. Nu folosesc dispozitivele pentru a face rău cuiva.

6. Nu scriu și nu distribui material cu conținut nepotrivit.

7. Raportez imediat către adultul de încredere orice conținut considerat ofensator, atât cele primite, cât și cele văzute din greșeală.

8. Mediul online îl folosesc strict pentru domeniile adecvate vârstei.

9. Salvez, distribui sau postez doar acele materiale adecvate și pentru care există permisiune.

10. Raportez conversațiile cu necunoscuți sau cele inconfortabile unui adult de încredere.

11. Nu împărtășesc parolele sau codurile personale de acces pe diverse platforme.

12. Schimb parolele și codurile de acces dacă cineva din afara familiei le află.

13. Atunci când experiența în online este incomodă, raportez cadrului didactic și părinților.

Capitolul III. Intervenția în ceea ce privește bullyingul la copiii cu tulburare de spectru autist

Fiecare dintre noi suntem diferiți, nu există un om care să gândească, să se poarte sau să vorbească asemenea unui alt om, este ceea ce ne face deosebiți pe fiecare dintre noi. Dat fiind faptul că toți suntem diferiți, abordăm în stilul propriu și situațiile din viața noastră. La fel se întâmplă și cu bullyingul. Nu există o definiție a bullyingului care să descrie exact ce se întâmplă cu fiecare victimă sau care să descrie în detaliu un comportament general al fiecărui agresor. Astfel, și înțelegerea despre bullying sau modul în care gestionăm fiecare moment variază de la persoană la persoană. Pentru a ști cum facem față bullyingului, așa cum a fost prezentat mai sus, este nevoie de o înțelegere a sa. Multe forme de bullying sunt ascunse, sunt mai puțin ușor de etichetat ca fiind bullying, cel puțin la început, iar identificarea bullyingului și intervenirea la momentul și în modul adecvat face diferența pentru fiecare dintre noi.

1. Importanța capitolului

Copiii cu tulburare de spectru autist, într-o măsură care variază de la persoană la persoană, întâmpină dificultăți în ceea ce privește comunicarea și interacțiunea socială. Nu este ușor de fiecare dată să recunoască intențiile celor din jur, să își adapteze comportamentul la contextul în care se află sau să *citească* emoțiile cuiva.

Astfel, în acest context de bullying este nevoie de o înțelegere a nevoilor pe care un copil cu tulburare de spectru autist le are, cât și a modului în care îi putem ajuta să identifice și să reacționeze la bullying.

Toate informațiile prezentate în cadrul acestui ghid sunt de folos pentru fiecare dintre noi pentru a învăța ce este bullyingul, precum și care sunt pașii pe care îi putem urma dacă ne confruntăm cu acesta sau dacă suntem martori. Suplimentar, în această secțiune vor fi discutate câteva aspecte asupra cărora este de dorit să ne concentrăm atât ca persoană care cunoaște un copil cu tulburare de spectru autist, cât și ca adolescent sau copil cu tulburare de spectru autist.

2. Ce poți face dacă te confrunți cu bullying?

- Diferențiază între situațiile de bullying în care este mai potrivit să ignori, să răspunzi sau să apelezi la un adult – cere sfatul cadrului didactic sau al părinților, poți exersa acasă diferite moduri în care poți reacționa și care te-ar ajuta mai mult în situația cu care te confrunți.

- Construiește-ți un plan pe care să îl urmezi dacă te confrunți cu o situație dificilă – descrie-ți pașii pe care îi ai de urmat, atât pentru situații specifice, cât și pentru situații mai incerte. De exemplu, ce faci și ce spui dacă un copil îți ia lucrurile din ghiozdan sau cum reacționezi dacă nu ești sigur că un coleg a făcut o glumă pentru a râde împreună cu tine sau de tine.

- Petrece-ți timpul cu acei colegi în care ai încredere și lângă care te simți confortabil.

- Evită acei copii cu care nu ai avut interacțiuni plăcute și care au comportamente și replici nepotrivite față de tine.

- Construiește-ți un repertoriu de replici care să te ajute atunci când este o situație de bullying în care poți răspunde (ce este sigur să spui).

- Raportează adulților de încredere bullyingul, chiar și atunci când nu ești sigur dacă te confrunți cu bullying.

- Identifică și evită acele locuri și situații în care poate avea loc bullyingul.

- Nu ignora tachinările – acționează conform planului tău așa cum ai stabilit și/sau cum ai convenit împreună cu adulții de încredere. Totodată, dacă nu ești sigur că este vorba despre o glumă prietenească sau o tachinare răutăcioasă, consultă-te cu un adult de încredere.

- Nu îi arăta supărarea pe care o simți – de multe ori, acesta este răspunsul pe care agresorul îl așteaptă, păstrează o atitudine calmă și nu îi răspunde la fel.

- Dacă este un tip de bullying la care ai o replică, pleacă de lângă agresor imediat după ce ai oferit replica.

- Fă-ți un plan care să cuprindă locurile și persoanele sigure pentru tine.

- Încearcă să nu atragi atenția asupra ta cu replici sau comportamente care l-ar face pe agresor să te deranjeze.

3. Ce am nevoie să știu?

Îmi este prieten/ă?

Așa cum este menționat mai sus, nu este ușor de fiecare dată să ne dăm seama cine ne este prieten cu adevărat și cine are intenții ascunse. Poate să ne fie mai greu să identificăm o prietenie autentică, de exemplu, am putea crede că doar dacă cineva ne cere lucruri, ne oferă atenție și avem mai multe interacțiuni, ne este prieten/ă sau să acceptăm un prieten care ne-a greșit de mai multe ori, doar pentru că ne cere iertare de fiecare dată. Mai jos este o listă cu comportamentele pe care le poți urmări pentru a-ți da seama ce tip de interacțiune ai cu cei din jurul tău:

1. **Prieten** înseamnă acea persoană cu care mă înțeleg bine, cu care petrec mai mult timp și spre deosebire de ceilalți colegi, ne ajutăm reciproc, ne jucăm împreună, ne respectăm reciproc, comunicăm în afara școlii la telefon sau online și poate ne vedem și în afara orelor de la școală, în parc sau ne vizităm acasă.

2. **Coleg** este acea persoană care învață în aceeași clasă cu mine, un copil cu care petrec timpul la școală, dar cu care nu am activitățile pe care le am cu un prieten. Acesta poate să devină prieten în timp.

3. **Nu îmi este prieten** acel copil care râde de mine sau mă tachinează, cu el nu vorbesc și îl evit.

Prietenul – mă invită să petrecem timp împreună, mă întreabă despre mine (vrea să știe cum mi-am petrecut weekend-ul sau ce planuri am în vacanță), stă cu mine în pauză și mă ajută dacă am nevoie. Nu este posesiv, nu râde de mine, nu ridică vocea la mine și nu face lucruri care știe că mă deranjează. Poate avea și alți prieteni, la fel cum și eu pot avea alți prieteni.

Colegul – stă cu mine în clasă, dar nu petrece pauzele cu mine la fel de mult ca un prieten, vorbește cu mine la școală, în principal, despre lucruri legate de școală, iar conversațiile sunt mai scurte decât cele pe care le am cu un prieten, de cele mai multe ori. Mă invită să fac parte din grupul unui proiect și comunicăm bine atunci când avem o activitate comună.

Agresorul – râde pe seama celorlalți și răspândește zvonuri răutăcioase, pune porecle, lovește sau îi manipulează pe ceilalți altfel încât să mă evite, să râdă de mine sau să aibă comportamente agresive față de mine.

Capitolul IV. Prevenție.

Este ceva ce pot face ca să previn bullyingul?

Multe dintre evenimentele din viața noastră nu sunt sub controlul nostru, însă atunci când este ceva ce putem face pentru a rezolva o problemă sau a preveni apariția acesteia ne dorim să avem cele mai potrivite acțiuni în acest sens. Același lucru se întâmplă și cu bullyingul. Noi nu putem să decidem ce va face un coleg la școală sau un copil în parc, însă așa cum am văzut mai sus putem învăța cum să reacționăm astfel încât să ne protejăm. Precum strategiile de gestionare a bullyingului, sunt și câteva strategii folositoare pentru **prevenirea** acestuia.

În continuare sunt listate câteva idei despre cum poți preveni bullyingul și cyberbullyingul:

1. Învață să recunoști semnele bullyingului încă de la început. Atât cel îndreptat către tine, cât și cel observat la ceilalți.
2. Învață diferențierea între bullying și alte acte care pot fi deranjante, dar nu intră la categoria de bullying, cum ar fi o neînțelegere între colegi.
3. Învață să recunoști tipurile de bullying.
4. Comunică-i unui adult de încredere dacă te-a deranjat comportamentul unui coleg și consultă-te cu acesta dacă ai nevoie în legătură cu ce poți face.
5. Evită persoanele care ai observat că au comportamente agresive față de ceilalți.
6. Evită locurile care par nesigure/nesupravegheate în școală.
7. Petreceți pauzele cu acei colegi cu care te înțelegi bine și care te respectă.
8. Nu-i provoca pe ceilalți – nu spune și nu face lucruri care știi că îi poate deranja – fii asertiv atunci când este nevoie să îți exprimi punctul de vedere.

9. Încearcă să nu atragi atenția asupra ta atunci când o persoană care știi că obișnuiește să aibă comportamente agresive se află în preajma ta.
10. Nu transmite nimănui datele tale personale de contact sau informații personale despre tine, familia sau prietenii tăi.
11. Nu transmite parolele de la conturile tale online altor persoane decât părinților tăi.
12. Nu folosi un limbaj nepotrivit, nici în scris, nici față în față către o altă persoană.
13. Nu participa la răspândirea de zvonuri răutăcioase despre un alt copil și nu îi ține partea agresorului.
14. Nu intra pe site-uri care nu sunt indicate pentru vârsta ta.
15. Nu răspunde la mesaje de la necunoscuți.

Capitolul V. Secțiune dedicată elevilor din clasele I-IV

1. Ce este bullyingul?

Bullyingul se referă la acele comportamente nepotrivite, agresive, pe care o persoană le are față de o altă persoană, în mod repetat. De exemplu, este considerat bullying atunci când un copil împinge, lovește sau jignește un alt copil. Încearcă să faci diferența între o tachinare jucăușă, ca atunci când un coleg încearcă să te amuze, să te înveselească și acea tachinare răutăcioasă prin care te face să te simți neplăcut sau te rănește.

2. Unde se poate întâmpla bullyingul?

Bullyingul poate să aibă loc atât în clasă (în timpul orelor și mai ales în pauze), pe hol, la baie sau în vestiare. Acesta poate să continue și în afara școlii. De exemplu, în drum spre casă de la școală, la afterschool sau în parc. Chiar și în mediul online, pe dispozitivele la care ai acces poate să se întâmple: prin mesajele scrise pe chat-urile de la jocuri, prin mesajele de pe aplicațiile de socializare sau prin intermediul unor postări sau comentarii.

3. Cum îmi dau seama că este vorba de bullying?

Sunt mai multe tipuri de bullying, de la tachinări răutăcioase, până la lovituri. Unele forme de bullying sunt mai evidente – asta face să îți fie mai ușor să îți dai seama, pe când altele sunt mai ascunse.

- **Bullyingul verbal:** este atunci când un copil îți vorbește urât, jignește, amenință, minte, spune lucruri urâte despre tine altor copii, îți pune porecle sau te pune să ai anumite comportamente nepotrivite.

- **Bullyingul fizic:** este acel bullying care presupune lovitul, împinsul, ciupitul, pălmuirea sau chiar distrugerea obiectelor, cum ar fi aruncarea sau ruperea lucrurilor, precum aruncarea penarului sau ruperea unei gecii.

- **Bullyingul emoțional:** este atunci când un copil te face să te simți neplăcut, trist sau rușinat, atunci când te critică, spune lucruri urâte sau stânjenitoare despre tine sau te amenință.

- **Bullyingul relațional:** este atunci când un copil spune lucruri neplăcute și minciuni altor colegi ca să îi convingă să nu mai fie prieteni cu tine, te imită într-un mod ironic, îi întoarce pe ceilalți colegi împotriva ta sau arată cu degetul spre tine și se amuză.

- **Cyberbullying:** se întâmplă prin intermediul mijloacelor electronice, precum telefon, laptop, tabletă. Sunt acele mesaje și comentarii răutăcioase, jigniri, amenințări sau imagini jenante sau editate astfel încât să fie umilitoare. Cyberbullying este și atunci când cineva se preface că ești tu și scrie mesaje rău-intenționate din partea ta altor persoane sau atunci când postează un comentariu/ o imagine pentru tine sau pentru ceilalți în numele tău cu conținut nepotrivit.

4. Ce se întâmplă cu acei copii care sunt victime ale bullyingului?

Acești copii de cele mai multe ori se simt singuri, triști, rușinați sau chiar furioși. Pot avea frică de alți copii, chiar și de cei care nu s-au purtat agresiv cu ei. Încep să fie mai retrași, să vorbească mai puțin sau chiar deloc cu colegii de clasă, încep să lipsească de la școală ca urmare a temerilor pe care le au și le este mai greu să învețe pentru școală sau să răspundă la ore. Se simt neajutorați și chiar confuzi în legătură cu ceea ce li se întâmplă. Totodată le este mai greu să vorbească despre ce au pățit, fie pentru că le este frică, rușine sau pentru că nu se pot exprima. Sunt acei copii cărora le este mai dificil să se concentreze la lecții sau la joacă și pot avea probleme cu somnul.

5. Ce pot să fac dacă cineva este agresiv cu mine?

- Spune-le părinților și doamnei învățătoare despre ce ți se întâmplă.

- Nu sta în pauze sau nu merge în drum spre casă cu acei copii care se poartă agresiv cu tine – evită-i.

- Petrece-ți timpul din pauze cu acei colegi care se poartă potrivit cu tine, în care ai încredere și cu care te simți în siguranță.
- Nu te purta precum agresorul – nu îi răspunde la fel.
- Evită locurile și grupurile de copii unde se află și persoana care se poartă nepotrivit cu tine.
- Atunci când nu poți evita să te afli aproape de agresor, încearcă să ai în preajma ta persoane în care ai încredere.
- Fă-ți un plan împreună cu părinții și doamna învățătoare despre cum să vorbești și cum să te porți în preajma agresorului.
- Nu îl provoca pe agresor – nu face și nu spune lucruri care știi că îl supără și nu încerca să îl faci să fie atent la tine.
- Nu îi arata cât de mult te-a deranjat – încearcă să fi calm și sigur pe tine.
- Dacă te confrunți cu cyberbullying:
 - Anunță părinții sau adultul de încredere.
 - Nu îi răspunde înapoi.
 - Blochează mesajele de la persoane necunoscute – nu vorbi cu acestea.
 - Folosește dispozitivele așa cum ți-au spus părinții și doamna învățătoare.
 - Nu accesa pagini online sau aplicații care nu îți sunt permise.
 - Nu le spune altor persoane parolele tale sau alte informații personale.
 - Nu comenta sau nu posta în mediul online materiale care sunt personale sau nepotrivite.

6. Ce pot face dacă sunt martor al bullyingului față de un coleg?

Martorii sunt acei copii care văd atunci când un copil este agresat sau știu despre acest lucru. Dacă afli că un coleg este victima bullyingului, iată ce poți face:

- Vorbește cu părinții tăi și cu doamna învățătoare despre ce s-a întâmplat. Când vorbești cu doamna învățătoare încearcă să

găsești un moment potrivit, de exemplu după ore când este singură la catedră, nu în timpul lecțiilor de față cu toți colegii.

- Nu te amuza atunci când are loc bullyingul, nu îl încuraja pe agresor.

- Nu vorbi de rău – nu spune lucruri nepotrivite despre copilul care a fost victima bullyingului.

7. Cum mă pot ajuta părinții și doamna învățătoare?

- Vor cerceta ce s-a întâmplat pentru a rezolva neînțelegerile și pentru a te proteja.

- Vor reaminti în clasă care sunt comportamentele potrivite și care sunt regulile pe care le aveți de respectat la școală.

- Te vor învăța ce să faci dacă cineva este agresiv cu tine.

- Te pot ajuta cu sfaturi în legătură cu locurile din școală sigure pentru tine, precum și în legătură cu colegii cu care îți poți petrece timpul.

- Te pot ajuta în legătură cu emoțiile neplăcute pe care le simți.

Capitolul VI. Eroul

Fii bun cu ceilalți! După cum ai citit în acest ghid, nu poți controla comportamentul celor din jur, nu poți lua decizii pentru alții și nu poți vorbi în locul altor oameni, în schimb, poți decide cum să fie comportamentul tău. Am vorbit mai sus despre cât de important este să ai grijă de tine și despre cum să acționezi dacă te afli într-o situație de bullying, însă la fel de important este să fii alături de cei apropiați atunci când au nevoie de tine. Prin empatie și respectarea normelor sociale poți sprijini acei colegi care au nevoie și care nu pot sau nu știu cum să acționeze în anumite situații cu care se confruntă.

Ce poți face?

Nu ignora și nu îndepărta un coleg doar pentru că este diferit sau pentru că nu face parte din grupul tău de colegi apropiați. Este important să fim prietenoși și deschiși. Include-l și pe noul coleg în jocul vostru dacă îl vezi dornic, sau întreabă-l pe acel coleg care stă trist în bancă cum se simte. Nu pleca cu prietenii de lângă un coleg care vine să vă salute doar pentru că are note mai mici sau pentru că nu se descurcă la sport la fel de bine ca tine.

Arată că îți pasă! Ascultă cu deschidere un coleg care îți arată că are încredere în tine atunci când îți povestește problemele sale, încurajează un coleg care nu are încredere în el sau spune-i o glumă acelui coleg care este trist, pentru a-l înveseli.

Ajută! La școală pot exista momente când un/o coleg/ă are nevoie de ajutor, fie că dorește să împrumute un stilou sau te roagă să îi aduci ghiozdanul de la cuier pentru că se deplasează mai greu.

Faptele mici fac eroii mari!

Capitolul VII. Cadrul normativ privind fenomenul de bullying în mediul școlar din România

Introducere

În România, bullyingul este **interzis prin lege**. Asta înseamnă că orice comportament care jignește, umilește, amenință sau rănește un alt elev **nu este permis** și poate fi pedepsit.

Legea spune că toate școlile trebuie să ia măsuri clare împotriva bullyingului prin **regulamente clare** despre ce este bullyingul și ce consecințe are și prin **activități anti-bullying**. Dacă un profesor, învățător sau orice adult din școală observă o situație de bullying, **este obligat** să intervină. De asemenea, elevii care trec prin o situație de bullying sau un comportament agresiv pot merge la consilierul școlar cu scopul de a înțelege ce se întâmplă și să învețe cum să facă fata unei astfel de situații.

Elevii care fac bullying pot primi: muștrare verbală sau scrisă, scăderea notei la purtare, excluderea temporară din unele activități (excursii, serbări etc.) și, în cazurile grave, chiar mutarea disciplinară.

În cazuri mai serioase (de exemplu, loviri, amenințări periculoase, hărțuire online sau distribuirea de filmulețe umilitoare) se poate face sesizare la Poliție sau la Direcția pentru Protecția Copilului.

Pentru mai multe detalii privind cadrul legal care reglementează bullyingul la noi în țară poți consulta materialul prezentat în continuare.

Cadrul normativ privind fenomenul de bullying în mediul școlar din România

În ultimii ani, România a adoptat un cadru legislativ detaliat, creând o bază legală clară, cu scopul de a preveni, identifica și sancționa bullyingul în școli. Aceste reglementări stabilesc responsabilități clare pentru instituțiile de învățământ, definesc procedurile de intervenție și prevăd măsuri de protecție pentru victimele hărțurii școlare.

Principalele acte normative care reglementează prevenirea și combaterea bullyingului

1. Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare

Reglementează organizarea și funcționarea sistemului de învățământ preuniversitar, conținând și o serie de prevederi cu privire la bullying, în esență: definirea clară a fenomenelor de violență în mediul școlar, obligativitatea planurilor naționale și locale pentru combaterea violenței și bullyingului școlar, mecanisme anonime de raportare, responsabilizare precisă a personalului, intervenție multidiscplinară, sprijin pentru victime și sancțiuni adecvate agresorilor.

Principale prevederi legate de siguranța în mediul școlar (inclusiv bullying):

Definiții: Bullyingul este definit ca: *„Acțiunea sau seria de acțiuni fizice, verbale, relaționale și/sau cibernetice, într-un context social dificil de evitat, săvârșite cu intenție, care implică un dezechilibru de putere, au drept consecință atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptate împotriva unei persoane sau unui grup de persoane și vizează aspecte de discriminare și excludere socială, care pot fi legate de apartenența la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală, caracteristicile personale, și care se desfășoară în instituțiile de învățământ preuniversitar și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale.”*

Interzicerea discriminării și violenței în unitățile de învățământ:

• În unitățile de învățământ preuniversitar și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale, precum și în cadrul activităților desfășurate în mediul online, **sunt interzise discriminările** conform Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 (cu excepția măsurilor afirmative).

- Sunt interzise manifestările și propaganda de natură politică și prozelitismul religios.

Asigurarea siguranței în unitățile de învățământ:

- **Siguranța în unitățile de învățământ este realizată sub coordonarea prefectului** și este responsabilitatea autorităților administrației publice locale, a Direcțiilor Județene de Învățământ Preuniversitar (DJIP)/Direcției Municipiului București de Învățământ Preuniversitar (DMBIP), a poliției, jandarmeriei, centrelor de prevenire, evaluare și consiliere antidrog și a unităților de învățământ preuniversitar.

- În fiecare unitate de învățământ preuniversitar, **consiliul de administrație**, după consultarea consiliului profesoral, a consiliului școlar al elevilor, a consiliului reprezentativ al părinților și asociației de părinți, **aprobă un regulament de ordine interioară**, care precizează condițiile de acces în școală al profesorilor, elevilor și vizitatorilor. Regulamentul este publicat pe site-ul unității și comunicat autorităților competente.

- **Autoritățile analizează semestrial modul în care este asigurată protecția unităților de învățământ** și derulează programe sau proiecte de prevenire a violenței în mediul școlar. Biroul de siguranță școlară întocmește rapoarte semestriale privind siguranța în școli.

Prevenire și combatere:

- **Obligativitatea realizării unui Plan Național de Combatere a Violenței Școlare (PNCVS)**. Acest plan vizează prevenirea și reducerea activităților și comportamentelor care încalcă sau favorizează încălcarea normelor de moralitate/conduită, inclusiv bullyingul.

- Prin Hotărârea Guvernului nr. 1065 din data de 28.08.2024, a fost aprobat Planul național de combatere a violenței școlare (PNCVS) care are o valabilitate de 3 ani.

- PNCVS include aspecte referitoare la violența verbală, fizică, psihologică – bullying, sexuală, socială, culturală, cibernetică și alte comportamente care pot pune în pericol sănătatea sau integritatea beneficiarilor primari și a personalului din învățământ.

- În conformitate cu PNCVS, **unitățile de învățământ adoptă planuri de prevenire și reducere a violenței în școli**, pe baza evaluării climatului școlar și în colaborare cu reprezentanții elevilor, părinților și instituțiilor locale abilitate.

- Regulamentul de ordine interioară al unității de învățământ trebuie să prevadă proceduri de sesizare a suspiciunilor și faptelor de violență, inclusiv metode de sesizare confidențială.

- Elevii și părinții pot raporta suspiciunile și cazurile de violență oricărui membru al personalului școlii.

- Personalul școlii, **elevii sau părinții care au suspiciuni privind violența sunt obligați să acționeze** conform Procedurii de management a cazurilor de violență aprobată prin ordin al ministrului educației (nr. 6235/2023).

- **Conducerea școlii are obligația să sesizeze cazurile de violență la numărul național 119** și să colaboreze cu direcțiile de asistență socială pentru managementul cazurilor în interesul superior al copilului.

- Dacă există suspiciunea unei infracțiuni, conducerea trebuie să sesizeze poliția și să colaboreze cu organele de anchetă.

- Unitățile de învățământ sunt obligate să stabilească și să pună în aplicare **măsuri de sprijin pentru victime și sancțiuni pentru autori**, adaptate gravității și nevoilor educaționale, sociale, psihologice etc.

- **Personalul care a fost victimă a violenței** beneficiază de consiliere pentru prevenirea stresului posttraumatic, concediu medical, servicii psihologice și psihoterapeutice, precum și alte forme de asistență.

- **Elevii care au fost victime în cazuri de bullying** beneficiază de servicii de intervenție psihologică și psihoterapeutică, pe baza recomandării consilierului școlar.

Sistemul de supraveghere audio-video în unitățile de învățământ:

- Unitățile de învățământ **pot instala sisteme de supraveghere audio-video** pentru asigurarea pazei și protecției persoanelor, bunurilor și valorilor.

- Acordul părinților/reprezentanților legali este necesar pentru supravegherea audio-video în sălile de clasă; camerele nu vor fi instalate dacă majoritatea părinților sunt împotriva.

- Camerele pot fi instalate în exteriorul clădirilor, pe holuri, în săli de mese și festivități fără acordul părinților.

- Înregistrările audio-video sunt păstrate în condiții de siguranță și confidențialitate, accesul la ele fiind permis doar părinților, elevilor majori, directorilor, consilierilor și personalului medical, conform unor reguli stricte. Este interzisă publicarea sau comercializarea înregistrărilor audio-video.

Servicii oferite de CJRAE/CMBRAE pentru prevenirea comportamentelor de risc și intervenții în situații de violență școlară:

- **Organizarea cadrului** de mediere școlară, prevenirea comportamentelor de risc și intervenția în situații de violență școlară.

- **Servicii de intervenție** în situații de violență școlară, mediere a conflictelor școlare și consiliere a elevilor implicați.

Sanțiunile ce pot fi aplicate elevilor pentru acte de bullying sau fapte de violență includ:

- „observație individuală;
- muștrare scrisă;
- retragerea temporară sau pe durata întregului an școlar a burselor de care beneficiază elevul;

- mutarea disciplinară la o clasă paralelă din aceeași unitate de învățământ;

- suspendarea elevului pe o durată limitată de timp (maximum 5 zile lucrătoare, iar un elev nu poate fi suspendat pe durata unui an școlar pentru mai mult de 15 zile lucrătoare);

- preavizul de exmatriculare;
- exmatricularea cu drept de reînscrisere, în anul școlar următor, în aceeași unitate de învățământ;

- exmatricularea cu drept de reînscrisere, în anul școlar următor, în altă unitate de învățământ;

- exmatricularea fără drept de reînscrisere pentru elevii din învățământul postliceal.”

De asemenea, violența fizică sub orice formă se sancționează conform dispozițiilor legale în vigoare, iar sancțiunile pot fi însoțite și de scăderea notei la purtare. Elevii sancționați beneficiază de consiliere, intervenție psihologică și psihoterapie, precum și de activități remediale.

Sancțiunile disciplinare care se pot aplica personalului didactic de predare, în funcție de gravitatea abaterii, includ:

- „avertisment scris;
- reducerea salariului de bază, cumulat, când este cazul, cu indemnizația de conducere, de îndrumare și control, cu până la 15%, pe o perioadă de 1-6 luni;
 - suspendarea, pe o perioadă de până la 3 ani a dreptului de înscriere la un concurs pentru obținerea gradației de merit, pentru ocuparea unei funcții de conducere, de îndrumare și de control ori a unei funcții didactice superioare;
 - suspendarea, pe o perioadă de până la 3 ani, a dreptului de a face parte din comisiile de organizare și desfășurare a examenelor naționale;
 - desfacerea disciplinară a contractului individual de muncă.”

2. Procedura privind managementul cazurilor de violență (Ordinul de ministru nr. 6235/2023 pentru aprobarea Procedurii privind managementul cazurilor de violență asupra antepreșcolărilor/preșcolărilor/elevilor și personalului unității de învățământ, precum și al altor situații corelate în mediul școlar și al suspiciunii de violență asupra copiilor în afara mediului școlar – emitent Ministerul Educației)

Definiția bullyingului

Bullyingul este o formă de violență psihologică și reprezintă acțiunea sau seria de acțiuni fizice, verbale, relaționale și/sau cibernetice, într-un context social dificil de evitat, săvârșite cu intenție, care implică un dezechilibru de putere, cu caracter repetitiv, au drept consecință atingerea

demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptate împotriva unei persoane sau a unui grup de persoane și vizează aspect de discriminare și excludere social, care pot fi legate de apartenența la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală, caracteristicile personale și care se desfășoară în instituțiile de învățământ preuniversitar și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale. Sunt excluse termenului de violență psihologică-bullying: relațiile violente dintre adulți și copii și relațiile violente între adulți, în cadrul unității de învățământ.

Obiect:

- Reglementează **modul de gestionare a oricărei forme de violență** (inclusiv bullying) la nivelul fiecărei unități școlare, responsabilitățile personalului și colaborarea cu autoritățile în cazurile grave.

- Stabilește **obligația existenței unui mecanism de sesizare anonimă** a suspiciunilor și a faptelor de violență.

Sunt vizate:

- Violența între copii în mediul școlar (forme ușoare și grave).

- Violența săvârșită de personalul școlii asupra elevilor.

- Violența săvârșită de elevi asupra personalului școlii.

- Suspiciuni privind portul sau folosirea fără drept de obiecte periculoase sau suspiciunea săvârșirii de către elevi a unei infracțiuni în mediul școlar.

- Suspiciuni de consum de substanțe psihoactive.

- Suspiciuni de violență asupra copiilor în afara mediului școlar.

Violența este considerată săvârșită în mediul școlar dacă are loc în perimetrul unității sau în cadrul unei activități organizate de aceasta, inclusiv online.

Definiții și termeni importanți:

- **Violența asupra copiilor:** Include forme diverse de abuz fizic, verbal, emoțional, sexual, neglijare, exploatare, trafic, violență online, hărțuire sexuală etc.

- **Sesizarea cazurilor de violență:** Procesul prin care faptele sunt aduse la cunoștința autorităților pentru a se lua măsuri adecvate.

- **Managementul de caz:** Coordonarea intervențiilor multidisciplinare și interinstituționale pentru protecția și reabilitarea victimelor.

- **Echipa multidisciplinară și interinstituțională:** Include profesioniști din diverse domenii (asistent social, psiholog, medic, polițist, jurist) și un membru al personalului școlii (director, diriginte, consilier școlar etc.).

- **Bullying:** Formă de violență psihologică repetitivă și intenționată, cu dezechilibru de putere, care afectează demnitatea și creează un climat ostil.

- **Cyberbullying:** Bullying manifestat în mediul online.

Principalele reglementări:

- În fiecare unitate școlară **trebuie implementat un mecanism de sesizare anonimă** a violenței/ bullyingului.

- Personalul școlii are **obligația de a informa toate părțile implicate** (elevi, părinți) despre procedura de sesizare.

- Personalul trebuie să asculte victimele cu răbdare, să le protejeze de discriminare sau răzbunare și să folosească un limbaj adecvat, fără a învinovăți.

- **Intervievarea repetată a victimelor este interzisă** pentru a preveni revictimizarea.

- **Măsurile de sprijin și sancțiunile** se stabilesc în funcție de gravitatea cazului și nevoile de dezvoltare ale persoanelor implicate.

- **Comisia pentru Prevenirea și Eliminarea Violenței (CPEV)** are rolul de a coordona planul de prevenire și reducere a violenței la nivelul unității școlare. Directorul școlii aprobă și monitorizează aplicarea acestui plan.

- **Raportările privind cazurile și măsurile luate** sunt transmise periodic către inspectoratele școlare și alte structuri abilitate.

- Nerespectarea procedurii constituie abatere disciplinară.

Managementul cazurilor ușoare de violență între elevi:

- Cazurile ușoare se caracterizează prin **frecvență scăzută** (maxim 3 ori pe lună) și consecințe minore asupra victimei.
- Exemple: abuz fizic ușor (îmbrânciri, scuipat), abuz emoțional (tachinare, insulte).
- **Personalul școlii intervine imediat** pentru a aplatiza conflictul, informează verbal directorul și părinții, și solicită sprijinul consilierului și mediatorului școlar. Dacă nu există consilier școlar sau mediator, se solicită sprijin de la CJRAE/CMBRAE.
- Se stabilesc **măsuri de sprijin pentru victime și sancțiuni pentru autori**, monitorizate periodic.
- Dacă măsurile sunt eficiente, cazurile se închid; altfel, se reevaluează cazul și se iau măsuri suplimentare.

Managementul cazurilor grave de violență între elevi:

- Include **forme grave de abuz fizic** (lovituri severe, vătămări), **psihologic** (instigare, șantaj), **sexual** (agresiuni, exploatare).
- **În caz de amenințare reală, se apelează imediat numărul unic de urgență 112.**
- Se izolează și protejează victimele, se informează părinții și autoritățile competente (poliția, DGASPC).
- **Consilierii școlari și personalul școlii participă la echipa multidisciplinară** care evaluează situația și propune măsuri de sprijin și sancțiuni.
- Se întocmește un **Plan de reabilitare și reintegrare socială**, aplicat și monitorizat de toate părțile.
- Dacă situația nu se ameliorează, se reia procesul disciplinar și/sau se sesizează instituțiile abilitate.
- Cazurile se închid după monitorizarea post-serviciu de cel puțin 6 luni sau de la hotărârea instanței.

Managementul violenței personalului școlii asupra elevilor:

- **Orice formă de violență a personalului asupra elevilor se consideră gravă.**
- Sunt incluse abuzuri fizice, psihologice, neglijare, hărțuire sexuală și alte forme de abuz.

- În caz de violență, se intervine imediat, se protejează victimele, se anunță părinții și autoritățile. Directorul anunță poliția, DGASPC și ISJ/ISMB.

- Se inițiază **anchetă disciplinară**, iar cadrul didactic este suspendat temporar.

- DGASPC coordonează sprijinul și reabilitarea victimelor.

- **Monitorizarea și reevaluarea se fac periodic**, iar în caz de recidivă se reia cercetarea disciplinară.

Managementul violenței elevilor asupra personalului școlii

- Sunt vizate **abuzuri fizice, psihologice, sexuale asupra personalului didactic și nedidactic.**

- În caz de amenințare gravă, se apelează serviciul unic 112.

- Se protejează victimele, se anunță autoritățile și părinții elevilor agresori.

- Personalul școlii agresat beneficiază de servicii de **evaluare psihologică, consiliere și, dacă este cazul, concediu medical.**

- Se stabilesc **măsuri de sprijin și sancțiuni pentru autori**, monitorizate periodic.

- Consilierii și profesorii implicați în cazul în care sunt victime nu participă la managementul cazului, atribuțiile lor fiind delegate.

Intervenția în cazul suspiciunii de violență în afara mediului școlar

- Suspiciunile pot **viza violența domestică, neglijarea, traficul de persoane și alte forme de abuz.**

- Personalul școlii observă semnele violenței (de exemplu, tulburări de comportament, semne fizice, modificări emoționale).

- Se discută discret suspiciunile și **se sesizează autoritățile competente** (DGASPC, poliția).

- În situații de urgență se apelează serviciul 112.

- **Se colaborează cu specialiștii în protecția copilului** pentru evaluare și intervenție.

Intervenția în cazul suspiciunii de consum de substanțe psihoactive

- Personalul școlii poate suspecta consumul pe baza unor semne comportamentale.
- În situații de urgență, se apelează numărul unic de urgență 112.
- Se stabilesc **măsuri de sprijin și planuri de asistență individualizate**.
- Se organizează **sesiuni de informare și prevenire** pentru elevi și cadre didactice.

Intervenția în cazul suspiciunii de port sau folosire fără drept de obiecte periculoase și alte infracțiuni

- Se include și furtul, jocurile de noroc sau distrugerea de bunuri.
- Se informează imediat directorul unității de învățământ și părinții elevului implicat.
- Se sesizează poliția.
- Se colaborează cu structurile de siguranță școlară pentru evaluare și prevenire.
- Se stabilesc sancțiuni și măsuri de sprijin, monitorizate periodic.

Atribuții:

• **Directorul unității de învățământ:** Coordonează acțiunile, informează autoritățile și părinții, desemnează personal pentru echipa multidisciplinară, monitorizează aplicarea măsurilor.

• **Comisia pentru prevenirea și eliminarea violenței (CPEV):** Coordonează planurile de prevenire, analizează cauze, consemnează cazurile.

• **Personalul școlii (educatori, profesori, consilieri școlari, mediatori școlari):** Intervine direct în gestionarea cazurilor, sprijină victimele, colaborează cu echipele multidisciplinare.

• **Echipele multidisciplinare și interinstituționale:** Asigură evaluarea, intervenția, reabilitarea și monitorizarea cazurilor, implicând autoritățile și serviciile specializate.

Anexele actului normativ oferă: **fișa de management al cazului, fișa de identificare a bullyingului, lista semnelor de violență.**

3. PROCEDURĂ din 28 mai 2025 privind mecanismul de semnalare anonimă a faptelor de violență și a suspiciunilor privind consumul de droguri și alte abateri de la normele de bună conduită în unitățile de învățământ preuniversitar, emitent Ministerul Educației și Cercetării, Parte integrantă din Ordinul nr. 4200/2005, publicat în Monitorul Oficial nr. 516 din 3 iunie 2025

Obiect:

- Stabilește cadrul general pentru sesizarea anonimă a faptelor de **violență, consum de droguri sau alte abateri de la normele de conduită** în unitățile de învățământ preuniversitar.

- Scopul este **prevenirea și combaterea violenței**, asigurarea unui climat sigur și protejat pentru elevi și personalul din unitățile de învățământ.

Prevederile procedurii vizează în principal următoarele: Sesizarea anonimă a faptelor de violență se poate face prin:

a) Cutia fizică de sesizări:

- Amplasată în loc vizibil și accesibil în școală.
- Formulare tipizate puse la dispoziție.

b) Formular electronic:

- Disponibil pe site-ul școlii.
- Permite completarea și trimiterea anonimă a sesizărilor.

c) Adresă de e-mail dedicată:

- Asigură confidențialitatea prin neînregistrarea adresei de e-mail.

- Poate fi folosită anonim la cerere.

- Persoana poate solicita **anonimizarea identității**.
- Se garantează **confidențialitatea informațiilor personale**.

Se pot semna fapte precum:

- Violență între elevi (inclusiv antepreșcolari/preșcolari).
- Violență comisă de **personalul școlii asupra elevilor**.
- Violență a **elevilor asupra personalului școlii**.
- **Suspiciuni de consum de droguri** sau alte substanțe psihoactive.

- Suspiciuni legate de portul de **obiecte periculoase**, furt, tâlhărie.
- **Violență asupra copilului în afara mediului școlar**.

Procedura de analiză a sesizărilor:

• **CPCV (Comisia pentru Prevenirea și Combaterea Violentei)** analizează toate sesizările.

• Se urmează **procedura oficială aprobată prin Ordinul de ministru nr. 6235/2023.**

• Se respectă:

○ **Confidențialitatea.**

○ **Protecția datelor personale.**

• **CPCV:**

○ Întocmește **rapoarte periodice.**

○ **Monitorizează implementarea** măsurilor adoptate.

• Dacă sesizarea depășește competențele CPCV:

○ Sunt sesizate **instituțiile abilitate** (poliție, DGASPC etc.).

Protecția identității:

• **Identitatea persoanei care formulează sesizarea**, dacă este cunoscută, este **anonimizată.**

• Doar **directorul** și persoanele desemnate pot avea acces la informații de identificare.

• **Orice tentativă de identificare/intimidare** a persoanei care sesizează constituie **abateră disciplinară sancționabilă.**

• **Represaliile** împotriva celor care semnalează fapte sunt strict interzise și pedepsite.

Mecanismul de sesizare trebuie:

○ **Inclus în regulamentul intern** al școlii.

○ **Publicat pe site-ul școlii.**

• Accesul la metodele de sesizare trebuie asigurat tuturor:

○ Elevi, părinți, personalul din cadrul unităților de învățământ.

• Procedura este **diseminată periodic** și elevii sunt **încurajați să o folosească.**

• Poate fi **revizuită periodic** pentru a rămâne eficientă și conformă cu legislația.

• **Regulamentele interne ale școlii** trebuie adaptate la această procedură.

Anexa conține un **formular de sesizare anonimă** pentru a colecta date precum:

1. **Tipul faptei** (violență fizică, verbală, bullying, comportament neadecvat, consum de droguri etc.).
2. **Descriere detaliată** a incidentului.
3. **Locul, data și ora** aproximativă.
4. **Recurența** comportamentului (dacă au mai avut loc incidente similare).
5. Alte **observații sau sugestii**.
 - **Numele nu este obligatoriu.**
 - Informațiile sunt tratate **confidențial și cu seriozitate.**

4. Statutul Elevului din 1 august 2024

Include: un cadru de protecție împotriva bullyingului în școli, prevăzând măsuri de sancționare pentru agresori și sprijin pentru elevii afectați, promovând astfel un mediu educațional sigur și nediscriminatoriu.

Principalele prevederi:

- Elevii au **dreptul de a beneficia de tratament nediscriminatoriu** din partea conducerii unității de învățământ, a personalului didactic, nedidactic și a altor elevi, unitatea de învățământ având obligația **să se asigure că niciun elev nu este supus discriminării sau hărțuirii** pe criterii precum rasă, etnie, limbă, religie, sex, convingeri, dizabilități, naționalitate, cetățenie, orientare sexuală, stare civilă, situație familială, situație socio-economică, probleme medicale, capacitate intelectuală sau alte criterii cu potențial discriminatoriu.

- Este **interzisă sancționarea elevilor prin muștrarea în fața colectivului clasei sau a școlii**. Această prevedere descurajează stigmatizarea sau umilirea publică.

- **Violența fizică, verbală sau sub orice altă formă, precum și agresiunea sunt sancționate conform dispozițiilor legale în vigoare.**

- Elevii care manifestă comportamente jignitoare, indecente, de intimidare, de discriminare și violență în limbaj și comportament față de colegi sau personalul unității de învățământ sunt supuși sancțiunilor.

- Elevilor le este **interzis să provoace, să instige și să participe la acte de violență** în unitatea de învățământ și în afara acesteia.

- Există o **Comisie pentru prevenirea și combaterea violenței, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității**, care analizează abaterile grave legate de violență și discriminare și propune sancțiunile corespunzătoare.

- **Procedura de aplicare a sancțiunilor** include interviuarea pentru cazurile de violență, realizată în acord cu norme specifice privind managementul cazurilor de violență asupra elevilor și personalului școlar.

- Elevii sancționați cu suspendare sau exmatriculare pentru fapte de violență **beneficiază de consiliere școlară, intervenție psihologică și psihoterapie, precum și de activități remediale.**

- **Se interzice difuzarea în unitatea de învățământ de materiale care cultivă violența, intoleranța sau care lezează imaginea publică a unei persoane.**

- Elevii au **dreptul de a se asocia și de a participa la grupuri și organizații care promovează interesele elevilor**, ceea ce poate include și activități de combatere a bullyingului.

- **Reprezentanții elevilor au obligația de a reprezenta interesele tuturor elevilor**, indiferent de criteriile discriminatorii, și **de a răspunde oricărui elev** care semnalează o problemă legată de atribuțiile lor, ceea ce poate încuraja raportarea și combaterea bullyingului.

5. Ordinul nr. 3781/2025, emis de Ministerul Educației și Cercetării și publicat în Monitorul Oficial nr. 385 din 30 aprilie 2025, aprobă Procedura privind monitorizarea audio-video în cadrul unităților de învățământ preuniversitar.

Procedura are ca scop stabilirea unui set unitar de reguli privind:

- Implementarea și utilizarea sistemelor de supraveghere audio-video pentru asigurarea pazei și protecției persoanelor, bunurilor și valorilor în spațiul școlar.

- Prevenirea actelor de violență fizică și/sau psihică în unitățile de învățământ preuniversitar.
- Responsabilitățile legate de administrarea și accesul la înregistrările audio-video.

Condiții legale și de legitimitate

Instalarea sistemelor de supraveghere audio-video trebuie să respecte:

- Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023.
- GDPR și Legea nr. 190/2018 pentru protecția datelor personale.
- Normele metodologice privind paza obiectivelor și protecția persoanelor.
- Ghidul Comitetului European pentru Protecția Datelor privind prelucrarea datelor prin mijloace video.

Sistemele pot fi instalate în sălile de clasă, exteriorul clădirilor, holuri, săli de festivități, cămine/internate și săli de sport (excluzând vestiarele și grupurile sanitare). Decizia de instalare trebuie să evidențieze necesitatea strictă a supravegherii, de regulă funcționând și pe timpul nopții sau în afara orelor de program pentru prevenirea săvârșirii de fapte contrare legii.

Scopul și modul de utilizare

Sistemele de supraveghere sunt destinate exclusiv:

- Cercetării cazurilor de violență fizică sau psihică în spațiul școlar.

- Protejării bunurilor și valorilor unității de învățământ.

Unitățile trebuie să informeze publicul prin note pe site-ul oficial și afișarea unor pictograme standardizate de avertizare privind supravegherea audio-video. Locația exactă a camerelor nu este divulgată decât dacă există neclarități privind zonele monitorizate.

Tipul echipamentelor și accesul la date

Se utilizează doar camere cu circuit închis, care nu permit accesul extern la înregistrări. Accesul la înregistrări este strict reglementat, astfel:

- Nu se permite publicarea sau folosirea înregistrărilor pentru prejudicierea imaginii sau integrității persoanelor implicate.

- Înregistrările pot fi puse la dispoziția organelor de urmărire penală la cerere.
- Accesul se face pe bază de cerere scrisă aprobată de director, iar vizualizarea se limitează la persoanele vizate, respectiv reprezentanți legali, personal școlar autorizat, personal din cadrul inspectoratelor școlare, psihologi sau consilieri școlari.
- Sunt aplicate măsuri tehnice și procedurale stricte pentru controlul accesului fizic și logic la sistem și date: poziționarea monitoarelor, proceduri de autorizare, autentificare, monitorizare a activităților utilizatorilor.

Procedura de luare a deciziei privind instalarea sistemului

Decizia de instalare se ia cu acordul majorității simple a părinților/reprezentanților legali ai elevilor minori, elevilor majori și salariaților unității, prin proces-verbal. Acordul pentru un elev minor este exprimat de un singur părinte/reprezentant legal.

În situații excepționale, când există risc crescut de violență, sistemul poate fi instalat doar cu informarea părinților și a salariaților, fără necesitatea acordului expres.

Decizia consiliului de administrație privind instalarea sau prelungirea funcționării sistemului este valabilă pentru maximum un an calendaristic, cu posibilitatea prelungirii dacă condițiile care au justificat decizia inițială persistă.

Stocarea și protecția datelor

Înregistrările trebuie păstrate în condiții de siguranță și confidențialitate pentru 30 de zile, cu posibilitatea prelungirii perioadei până la finalizarea cercetărilor, după care datele se șterg automat.

Unitatea de învățământ trebuie să asigure disponibilitatea, integritatea și confidențialitatea datelor, cu desemnarea persoanelor responsabile pentru gestionarea sistemului, amplasarea camerelor, procedurile de achiziție, întreținere și de gestionare a incidentelor.

Obligațiile unităților de învățământ

Unitățile trebuie:

- Să utilizeze înregistrările doar pentru scopurile stabilite (cercetarea violenței și protecția bunurilor).

- Să nu folosească înregistrările pentru evaluarea profesională a cadrelor didactice sau soluționarea contestațiilor elevilor.
- Să asigure funcționarea corespunzătoare a sistemelor.
- Să pună la dispoziția organelor de urmărire penală înregistrările la cerere.
- Să protejeze confidențialitatea și să nu comercializeze sau facă publice înregistrările.

Protejarea vieții private și securitatea informațiilor

Unitățile se angajează să respecte prevederile GDPR și ale legislației naționale privind protecția datelor, asigurând:

- Respectarea modului de prelucrare și a perioadei de stocare.
- Securitatea și confidențialitatea înregistrărilor.
- Prevenirea diseminării datelor în spațiul public.
- Informarea persoanelor vizate despre prelucrarea datelor.
- Interzicerea comercializării și publicării înregistrărilor.

Finanțare și evaluare

Fondurile pentru achiziționarea sistemelor pot fi asigurate de unitățile administrativ-teritoriale sau Ministerul Educației și Cercetării.

Unitățile cu sisteme audio-video trebuie să realizeze evaluări ale impactului asupra protecției datelor conform ghidurilor Comitetului European pentru Protecția Datelor.

5. Regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar (ROFUIP)

Obiect:

- Obligă **introducerea în regulamentul intern al fiecărei școli a măsurilor și sancțiunilor pentru bullying;**
- **Prevede rolul comisiilor anti-bullying, politicile de prevenire și informarea regulată a elevilor și a părinților.**

Principalele prevederi:

Interzicerea violenței în unitățile de învățământ

- În unitățile de învățământ **sunt interzise orice forme de violență fizică, psihică, verbală etc. asupra copiilor/beneficiarilor primari și a personalului unităților de învățământ.**

- **Sunt interzise activitățile care încalcă normele de conduită morală și conviețuire socială** și care pun în pericol sănătatea, integritatea fizică sau psihică a beneficiarilor primari sau a personalului din unitatea de învățământ.

Comisia pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar :

- La nivelul unităților de învățământ preuniversitar de stat se constituie **Comisia pentru prevenirea și combaterea violenței, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității**. Comisia este formată din: un director adjunct sau coordonator, 4-6 cadre didactice, reprezentanți ai părinților, elevi, reprezentanți ai primarului și consiliului local (cu statut de invitați), profesor-consilier școlar și mediator școlar (după caz).

- Directorul unității de învățământ emite decizia de constituire și componența nominală a comisiei.

- Comisia elaborează o procedură privind funcționarea sa în funcție de nevoile unității.

- Activitatea comisiei este de **raportare și aplicare a prevederilor legale** privind prevenirea și combaterea violenței, faptelor de corupție și discriminării și promovarea interculturalității în mediul școlar.

Atribuțiile comisiei privind violența școlară:

- **Înregistrarea și raportarea** la Inspectoratul Școlar Județean sau al Municipiului București a cazurilor de violență din mediul școlar.

- **Analizarea factorilor școlari** care au condus la săvârșirea faptelor de violență și **elaborarea, revizuirea și aplicarea Planului de prevenire și reducere a violenței în mediul școlar al unității**.

- Realizarea unui **raport privind incidența și prevenirea violenței**, comunicat Comisiei pentru evaluarea și asigurarea calității (CEAC) pentru includerea în raportul general al stării și calității învățământului.

- **Colaborarea cu autoritățile și instituțiile cu atribuții legale**, inclusiv servicii publice de asistență socială, poliție și jandarmerie.

- **Propunerea unor măsuri specifice pentru creșterea siguranței preșcolarilor/beneficiarilor primari și personalului unităților de învățământ și prevenirea delincvenței juvenile în incinta și zonele adiacente unității de învățământ.**

- Propunerea, aplicarea și monitorizarea unor măsuri pentru promovarea stării de bine, climatului școlar pozitiv și coeziunii școlare.

Obligații ale personalului didactic și ale conducerii privind violența:

- Personalul didactic are **obligația de a sesiza instituțiile publice de asistență socială/educațională specializată și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului** în legătură cu orice încălcări ale drepturilor beneficiarilor primari care afectează demnitatea sau integritatea fizică și/sau psihică.

- Directorul unității de învățământ **supune, spre aprobare, consiliului de administrație procedura de sesizare a suspiciunilor și faptelor de violență** la nivelul unității de învățământ, precum și metoda de sesizare confidențială a acestora, care trebuie afișate la loc vizibil la intrarea în unitatea de învățământ.

- Personalul didactic evaluează beneficiarii primari corect și transparent și nu condiționează această evaluare de obținerea vreunui avantaj.

- Conducerea unității de învățământ **are obligația de a asigura implementarea hotărârilor consiliului de administrație**, inclusiv cele legate de prevenirea și combaterea violenței.

Colaborarea cu autoritățile și comunitatea:

- Unitățile de învățământ **pot încheia protocoale/parteneriate** cu organizații nonguvernamentale, instituții medicale, poliție, jandarmerie etc., pentru atingerea obiectivelor educaționale, inclusiv prevenirea violenței.

- În cazul activităților derulate în afara perimetrului unității de învățământ, protocolul trebuie să specifice responsabilitatea asigurării securității beneficiarilor primari.

- **Reprezentanții părinților/reprezentanții legali se implică în buna derulare a activităților** din cadrul parteneriatelor încheiate de unitatea de învățământ.

Obligațiile părinților/reprezentanților legali:

- **Părinții/reprezentanții legali trebuie să colaboreze cu personalul unității de învățământ** pentru desfășurarea în condiții optime a procesului educațional și să participe la ședințe de consiliere parentală.

- Sunt **obligati să asigure un comportament civilizat și să nu manifeste agresivitate verbală sau comportamentală** față de colegi și personalul unității de învățământ.

Măsuri legale și sancțiuni:

- Nerespectarea obligațiilor poate atrage răspundere disciplinară și aplicarea de sancțiuni, inclusiv scăderea notei la purtare, conform regulamentului unității de învățământ și Statutului elevului.

- Contravențiile legate de nerespectarea contractului educațional și procedurilor pot fi sancționate cu amenzi.

Cadrul juridic conex:

Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, cu modificările și completările ulterioare: prevede că orice copil are dreptul de a fi protejat împotriva abuzului, neglijării, exploatarei, violenței și oricăror alte forme de violență, indiferent de mediul în care se află.

Codul Civil și Codul Penal protejează drepturile nepatrimoniale – onoare, imagine, demnitatea umană – și pot fi aplicabile agresiunilor verbale, insultei, hărțuirii.

Referințe bibliografice

1. American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.). <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>
2. Beane, A. L. (2008). Protect your child from bullying: Expert advice to help you recognize, prevent, and stop bullying before your child gets hurt. John Wiley & Sons.
3. Coloroso, B. (2003). The bully, the bullied and the bystander: Breaking the cycle of violence. Srsd119. Ca.
4. Elliott, M. (Ed.). (2002). Bullying: A practical guide to coping for schools. Pearson Education.
5. Field, E. M. (2007). Bully blocking: Six secrets to help children deal with teasing and bullying. Jessica Kingsley Publishers.
6. Friedberg, R. D., McClure, J. M., & Garcia, J. H. (2013). Tehnici de terapie cognitivă pentru copii și adolescenți: instrumente pentru optimizarea practicii clinice. Editura ASCR.
7. Fundația World Vision România. (2021). Raport: Bullying-ul în școală. <https://worldvision.ro/wp-content/uploads/2021/06/Raport-Bullying-in-scoala.pdf>
8. Harris, S., & Petrie, G. F. (2003). Bullying: The bullies, the victims, the bystanders. Scarecrow Press.
9. Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2014). Bullying beyond the schoolyard: Preventing and responding to cyberbullying. Corwin press.
10. Kohut, M. R. (2007). The complete guide to understanding, controlling, and stopping bullies & bullying: A complete guide for teachers & parents. Atlantic Publishing Company.
11. Lereya, S. T., Copeland, W. E., Costello, E. J., & Wolke, D. (2015). Adult mental health consequences of peer

bullying and maltreatment in childhood: two cohorts in two countries. *The Lancet Psychiatry*, 2(6), 524-531.

12. Lohmann, R. C., & Taylor, J. V. (2013). *The bullying workbook for teens: Activities to help you deal with social aggression and cyberbullying*. New Harbinger Publications.

13. Michelson, L., Sugai, D. P., Wood, R. P., & Kazdin, A. E. (2013). *Social skills assessment and training with children: An empirically based handbook*. Springer Science & Business Media.

14. Miller, C., & Lowen, C. (2012). *The Essential Guide to Bullying: Prevention and Intervention*. Penguin.

15. Ministerul Educației. (2023, 6 septembrie). Ordinul de ministru nr. 6235/2023 pentru aprobarea Procedurii privind managementul cazurilor de violență asupra antepreșcolarilor/preșcolarilor/elevilor și personalului unității de învățământ, precum și al altor situații corelate în mediul școlar și al suspiciunii de violență asupra copiilor în afara mediului școlar. *Monitorul Oficial, Partea I*, nr. 856 din 22 septembrie 2023. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/274669>

16. Ministerul Educației. (2024). Ordinul nr. 5707/2024 privind aprobarea Statutului Elevului. București: Monitorul Oficial. Disponibil la: https://www.edu.ro/sites/default/files/_fișiere/Legislatie/2024/OM_5707_2024_Statut_elev.pdf

17. Ministerul Educației și Cercetării. (2024, 6 august). Ordinul nr. 5726/2024 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar (ROFUIP). <https://edu.ro/ROFUIP>

18. Ministerul Educației. (2025). Ordinul nr. 4200/2025 pentru aprobarea Procedurii privind mecanismul de semnalare anonimă a faptelor de violență și a suspiciunilor privind consumul de droguri și alte abateri de la normele de bună conduită în unitățile de învățământ preuniversitar. Publicat în *Monitorul Oficial*. Disponibil la: <https://lege5.ro/gratuit/ge3dqnxgi2tg>

19. Ministerul Educației și Cercetării. (2025). Ordinul nr. 3781/2025 privind măsuri pentru siguranța în unitățile de

învățământ preuniversitar. Disponibil la: <https://www.isjialomita.ro/files/legi/Ordinul%20MEC%20nr.%203781%20din%202025.pdf>

20. Mishna, F. (2012). *Bullying: A guide to research, intervention, and prevention*. OUP USA.

21. Parlamentul României. (2023). *Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023*. https://edu.ro/sites/default/files/_fișiere/Minister/2023/Legi_educatie_Romania_educata/legi_monitor/Legea_invatamantului_preuniversitar_nr_198.pdf

22. Pynoos, R. S., & Nader, K. (1988). Psychological first aid and treatment approach to children exposed to community violence: Research implications. *Journal of Traumatic stress*, 1(4), 445-473.

23. Rigby, K. (2003). *Stop the bullying: A handbook for schools*. Aust Council for Ed Research.

24. Salvați Copiii România. (2022). *Peste un sfert dintre copii au fost agresori; jumătate spun că au fost victime ale bullying-ului* [Raport PDF]. <https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/2023-11/studiu-pestes-un-sfert-dintre-copii-au-fost-agresori-jumatate-spun-ca-au-fost-victime-ale-bullying-ului.pdf>

25. Smith, P. K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S., & Tippett, N. (2008). Cyberbullying: Its nature and impact in secondary school pupils. *Journal of child psychology and psychiatry*, 49(4), 376-385.

26. Smith, P. K., & Norman, J. O. H. (Eds.). (2021). *The Wiley Blackwell handbook of bullying: A comprehensive and international review of research and intervention*.

27. <https://sigurantascolara.ro/informatii-utile/studiul-siguranta-in-scoala/>

28. UNESCO, U. N. (2018). *School violence and bullying: Global status and trends, drivers and consequences*. Paris: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization.

29. Vernon, A., & Igna, R. I. (2008). *Programul Pașaport pentru succes în dezvoltarea emoțională, socială, cognitivă și*

personală a copiilor din clasele IV. RTS [Romanian Psychological Testing Service].

30. Wang, J., Iannotti, R. J., & Nansel, T. R. (2009). School bullying among adolescents in the United States: Physical, verbal, relational, and cyber. *Journal of Adolescent health, 45*(4), 368-375.

31. White, S. W. (2011). *Social skills training for children with Asperger syndrome and high functioning autism*. Guilford Press.

32. Unicef România / OECD (2018). Raport OECD – România printre top țări europene cu bullying în școli UNICEF.

33. Hotărârea nr. 1065/2024 privind aprobarea Planului național de combatere a violenței școlare.

34. Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.